

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA
KATEDRA ÚČETNICTVÍ A DANÍ

Komparace fúze z pohledu české a nadnárodní legislativy
Comparison of Merger from Czech and Supranational Law Point of View

Student: Bc. Monika Moudrá
Vedoucí diplomové práce: prof. Ing. Viola Šebestíková, CSc.

Ostrava 2019

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Monika Moudrá**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **6202T049 Účetnictví a daně**
Téma: **Komparace fúze z pohledu české a nadnárodní legislativy**
Comparison of Merger from Czech and Supranational Law Point of View
Jazyk vypracování: **čeština**

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Charakteristika fúzí dle českých a nadnárodních předpisů
 3. Komparace obou přístupů
 4. Praktická aplikace fúze v konkrétní obchodní společnosti
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

DVOŘÁKOVÁ, Dana. *Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS*. 5. vyd. Brno: BizBooks, 2017. 368 s. ISBN 978-80-265-0692-8.
MACKENZIE, Bruce. *Interpretation and Application of International Financial Reporting Standards*. Hoboken: John Wiley & Sons, 2014. 1055 p. ISBN 978-1-118-73409-4.
SKÁLOVÁ, Jana. *Účetní a daňové souvislosti přeměn obchodních společností*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2015. 248 s. ISBN 978-80-7478-699-0.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **prof. Ing. Viola Šebestíková, CSc.**

Datum zadání: 23.11.2018

Datum odevzdání: 26.04.2019

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci vypracovala samostatně. Příloha 1 mi byla dána k dispozici.

V Ostravě dne 26. dubna 2019

Bc. Monika Moudrá

Obsah

1	Úvod.....	4
2	Charakteristika fúzí dle českých a nadnárodních předpisů	6
2.1	Charakteristika fúze dle české legislativy.....	6
2.1.1	Účetní aspekty dle zákona o přeměnách	11
2.1.2	Daňové aspekty fúzí.....	19
2.2	Charakteristika fúzí dle nadnárodní legislativy	23
2.2.1	Úvod do mezinárodních účetních standardů	23
2.2.2	Podnikové kombinace	25
2.2.3	Daňové aspekty dle nadnárodní legislativy.....	32
3	Komparace obou přístupů	34
3.1	Odlišná právní úprava	34
3.2	Účetní aspekty.....	36
3.3	Daňové aspekty	40
3.4	Stručné zhodnocení	40
4	Praktická aplikace fúze v konkrétní obchodní společnosti	43
4.1	Fúze dle české legislativy	43
4.2	Fúze dle mezinárodních standardů.....	54
4.3	Doporučení a vyhodnocení	60
5	Závěr.....	62
	Seznam použité literatury	64
	Seznam zkratk	68
	Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 Úvod

Přeměny obchodních společností jsou způsobeny zejména globalizací ekonomických aktivit, jelikož postupně dochází k propojení trhů a výroby různých zemí. Se stále vyššími výnosy a obraty obchodních společností a družstev také narůstá potřeba přeměn. Přeměny obchodních společností jsou složité, avšak velmi časté. Proces, kterým obchodní společnosti prochází při přeměně obchodních společností je velmi komplikovaný a je potřeba postupovat v souladu s velkým množstvím právních norem. Důvodů pro přeměnu může být hned několik, ve většině případů jde o záchranu přejímající společnosti před úpadkem, nebo naopak převzetí dobře prosperující společnosti pro svou záchranu. Mezi další důvody může patřit daňová optimalizace, řešení problému nedostatku kvalifikovaného managementu, nebo posílení tržní pozice. Ať už jsou důvody pro přeměnu jakékoli, v účetnictví by měl tento proces zobrazovat věrný a skutečný výsledný stav. Jednou z častých forem spojení obchodních společností je právě fúze. Tato práce je zaměřena na aktuální problematiku fúzí v kontextu české a nadnárodní legislativy. Nastihuje základní rozdíly mezi oběma přístupy.

Cílem diplomové práce je komparace fúze obchodních společností dle české legislativy a Mezinárodních standardů účetního výkaznictví, zjištění a vymezení stěžejních oblastí týkající se obou přístupů a tyto teoretické poznatky prakticky aplikovat na fúzované obchodní společnosti.

Diplomová práce bude rozdělena na 5 částí. První kapitola bude obsahovat úvod a obsahem páté kapitoly bude závěr.

Druhá kapitola bude rozdělena do dvou podkapitol se zaměřením na teoretický popis fúzí. První podkapitola bude zaměřena na fúze dle české legislativy. Pozornost bude věnována základním informacím týkajícím se fúzí, právním aspektům a stručné charakteristice fúzí. V nejdelší části této podkapitoly budou teoreticky řešeny účetní aspekty fúzí dle české legislativy. Největší pozornost bude věnována stěžejním oblastem, jako je oceňování, goodwill či odložená daň. Nakonec krátce nastíníme daňové aspekty fúzí. V druhé části této podkapitoly bude popsán teoretický postup při spojování společností dle mezinárodních účetních standardů účetního výkaznictví. Zprvu bude nastíněna problematika Mezinárodních standardů obecně, následně bude popsán standard IFRS 3 – Podnikové kombinace, který se zabývá právě přeměnami obchodních společností. Opět bude největší pozornost věnována stěžejním oblastem, účetní metodě podnikových kombinací a goodwillu.

Třetí kapitola bude věnována komparaci obou přístupů. Budou popsány hlavní rozdíly při postupování dle české legislativy a postupování dle Mezinárodních standardů účetního výkaznictví. Závěrem třetí kapitoly bude stručná charakteristika nejvýznamnějších rozdílů

Čtvrtá kapitola bude opět rozdělena na dvě podkapitoly se zaměřením na účetní postupy v praktickém příkladu. Opět budou dané postupy aplikovány prvně na fúzované společnosti dle české legislativy a druhá podkapitola čtvrté kapitoly bude zaměřena na postupování dle Mezinárodních standardů účetního výkaznictví. Zobrazení na konkrétních číslech je velmi důležité pro jasné pochopení základních odlišností stanovených ve třetí kapitole.

Při zpracování diplomové práce budou použity metody komparace, analýzy, syntézy a zhodnocení.

2 Charakteristika fúzí dle českých a nadnárodních předpisů

Tato kapitola bude zaměřena zprvu na problematiku fúzí obchodních společností dle české legislativy. V této části budou stručně popsány jednotlivé stěžejní oblasti týkající se fúzí. V druhé části kapitoly bude popsána fúze dle mezinárodních účetních standardů, především standard IFRS 3 – Podnikové kombinace.

2.1 Charakteristika fúze dle české legislativy

Přeměny obchodních společností jsou způsobeny zejména globalizací ekonomických aktivit a postupně dochází k propojení trhů mezi různými zeměmi. Právní úprava by měla být efektivní a účinná.

Jak říká *Salachová (2014)*, pro obchodní společnosti a družstva by mělo být výhodnější zvolit si rozdělení obchodní společnosti, či její transformaci před zrušením dosavadní společnosti a založení nové společnosti. Z tohoto důvodu prochází právní úprava v České republice neustálými změnami. Tyto změny jsou nastíněny v následující kapitole.

Právní úprava fúzí v ČR

Právní úprava alespoň trochu podobná té dnešní, byla vydána v roce 1991 přijetím zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník. Před tímto rokem sice existovala právní úprava transformací obchodních společností, avšak předpisy nebyly zachovány v úplné podobě, a také se vůbec nepodobaly dnešním předpisům. Zákon z roku 1991 byl však nedostačující, jelikož obsahoval pouze ustanovení týkající se přeměn obchodních společností bez likvidace a chybělo zde mnoho ustanovení. Pro některé druhy přeměn a pro složitější přeměny zcela chyběl právní rámec, který by zodpověděl důležité otázky. Nedostatky vedly v roce 1996 k velké novele obchodního zákoníku doplněného o několik ustanovení týkající se přeměn. Nový obchodní zákoník č. 142/1996 Sb., byl sice obsáhlejší a doplnil důležité pojmy, ale byl v neshodě s požadavky práva Evropské unie. Tyto skutečnosti vyústily k další novelizaci, a tedy vzniku zákona č. 370/2000 Sb. V této novele již můžeme vidět harmonizaci s tehdejší Evropským společenstvím.

Od 1. května 2004 zároveň se vstupem České republiky do Evropské unie vznikla také povinnost respektovat nařízení EU a implementovat do zákonů směrnice vydané EU. Spolu s poslední novelou obchodního zákoníku přitom došlo k implementaci tzv. Třetí směrnice Rady č. 78/855/EHS, o fúzích akciových společností a tzv. Šesté směrnice Rady č. 82/891/EHS,

o rozdělení akciových společností. Třetí směrnice, tedy směrnice týkající se fúzí byla vydána z důvodu harmonizace práva fúzí akciových obchodních společností uvnitř členského státu. Tato směrnice neklade příliš velký důraz na ochranu věřitelů a akcionářů, a proto si může každý stát v zákonu stanovit vlastní přísnější právní úpravu. Tak se stalo také v ČR. Tyto změny přinesly také nevýhodu v tom, že implementace týkající se pouze zabezpečení vlastníků akciových společností měly dopad také na ostatní formy obchodních společností, navíc prostřednictvím složité konstrukce normativních odkazů. Pro ostatní společnosti a družstva se tudíž stala fúze díky náročným normativním odkazům velmi těžko vykonatelná.

Tyto skutečnosti, a také nutnost implementace Desáté směrnice č. 2005/56/ES, o přeshraničních fúzích, a kapitálových společnostech nakonec postupně vedly k vydání nového zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev. Tento zákon zahrnoval obecná i konkrétní pravidla pro jednotlivé typy přeměn a postupně prošel celkem šesti novelami. Poslední novela se stala platnou a účinnou 19. 9. 2016. Důležité je zmínit také směrnici Evropského parlamentu a Rady č. 2009/109/ES, která provádí dílčí novelizace předchozích směrnic.

Jak říká *Chalupa (2016)*, je potřeba vycházet primárně ze zákona o přeměnách obchodních společností a družstev. Ostatní zákony vnímá jako subsidiární vůči zákonu o přeměnách. To znamená, že primárně vycházíme ze zákona o přeměnách obchodních společností. Tento zákon je velmi obsáhlý, avšak ne vždy jej můžeme použít na všechny možné příklady řešené v praxi. V tomto případě je potřeba nahlédnout do ostatních zákonů, především občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích.

Výčet zákonů, které je potřeba brát v úvahu při přeměně obchodních společností:

- zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev;
- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník;
- zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech;
- zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.

Na vědomí bychom také měli brát další účetní, daňové a jiné předpisy, ve kterých se zabýváme přeměnami obchodních společností. Patří zde například zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ČÚS, zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, vyhláška č. 500/2002 Sb., zákon o daních z příjmů č. 561/1992 Sb. a vyhlášku č. 323/2013 Sb., o náležitostech formulářů.

Občanský zákoník definuje jako způsob přeměny fúze, rozdělení, popřípadě změnu právní formy (§ 174 odst. 1). Přemístění sídla PO je v tomto zákoně upraveno zvlášť v paragrafech 138 – 143. Na základě tohoto lze říci, že občanský zákoník nebere přemístění sídla jako formu přeměny právnické osoby. Možnost převodu jmění na společníka neupravuje občanský zákoník v žádném z paragrafů. Z tohoto vyplývá, že přeměna právnické osoby dle občanského zákoníku je různá od přeměny podle zákona o přeměnách obchodních společností a družstev (*Chalupa 2016*).

Dle zákona o přeměnách obchodních společností a družstev (§ 1 odst. 2) dochází k přeměně formou:

- fúze;
- rozdělení;
- převodu jmění na společníka;
- změny právní formy;
- přeshraničním přemístěním sídla.

Základní pojmy

Osobami zúčastněnými na přeměně jsou dle § 3 odst. 3 zákona o přeměnách osoby, kterých se proces přeměny přímo dotýká. Při fúzi jsou zúčastněné obchodní korporace takové společnosti, které působily na trhu i před zápisem fúze do obchodního rejstříku. U fúze splynutím považujeme za zúčastněné společnosti pouze společnosti zanikající, u fúze sloučením jsou zúčastněnými osobami jak společnosti zanikající, tak společnost nástupnická.

Zanikající obchodní společnost zaniká při zápisu do obchodního rejstříku. U fúze splynutím se jedná minimálně o dvě obchodní společnosti, u fúze sloučením musí zanikat alespoň jedna obchodní společnost.

Nástupnická obchodní společnost je taková společnost, na kterou přechází k zápisu fúze do obchodního rejstříku jmění zanikajících obchodních společností. Nástupnická společnost je vždy pouze jedna, jak u fúze splynutím, tak u fúze sloučením.

Charakteristika fúzí

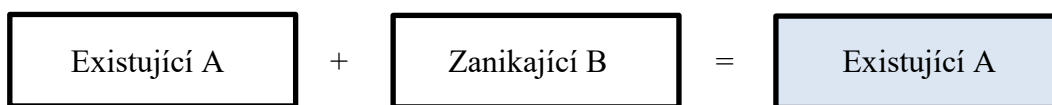
Jak říká *Salachová (2014)*, díky fúzi může dojít k dosažení úspor z rozsahu, vyloučení fixních nákladů a racionalizace. Dále může dojít k dosažení úspor z měřítka, což znamená, že obchodní společnost dokáže snížit výrobní náklady díky společné výrobě různých výrobků. Další výhodou může být sloučení nahromaděných zkušeností mezi společnostmi, které mezi

sebou dříve soutěžily, zvyšování technického pokroku anebo dosažení úspor v oblasti řízení – managementu společnosti. Mezi výhody fúze lze zařadit také zvýšení vyjednávací síly spojených společností – snadnější přístup k úvěrům, získání množstevních slev aj.

Fúze ale nemusí být úspěšná. Existuje velmi vysoká pravděpodobnost neúspěchu a velká ztráta finančních prostředků. Toto dokazuje i řada studií, fúze tedy nemusí být vždy jednoduchou a rychlou cestou ke zvýšení úspěchu v podnikání (*Bejček, 2010*).

Fúzi dělíme především na fúzi sloučením a fúzi splynutím. U prvního případu, tedy fúze sloučením přechází práva a povinnosti jedné obchodní společnosti na druhou. Zániku obchodní společnosti předchází její zrušení bez likvidace. Společnost přebírající jmění se nazývá nástupnická společnost. Fúzi sloučením zobrazenou v Obr. 2.1 upravuje § 61 zákona o přeměnách a patří zde také, jestliže se slučuje zanikající akciová společnost nebo společnost s ručením omezeným s nástupnickou akciovou společností nebo společností s ručením omezeným, která je jediným společníkem.

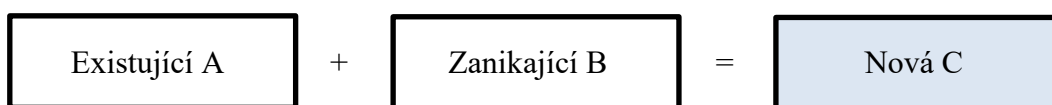
Obr. 2.1 Fúze sloučením

Zdroj: vlastní zpracování

U druhého případu – fúze splynutím zobrazenou v Obr. 2.2 vzniká nová nástupnická společnost, která přebírá práva a povinnosti dvou nebo více zanikajících společností, kterému předchází jejich zrušení bez likvidace. Fúze splynutím je upravena v § 62 zákona o přeměnách (*Skálová, 2008*).

Obr. 2.2 Fúze splynutím

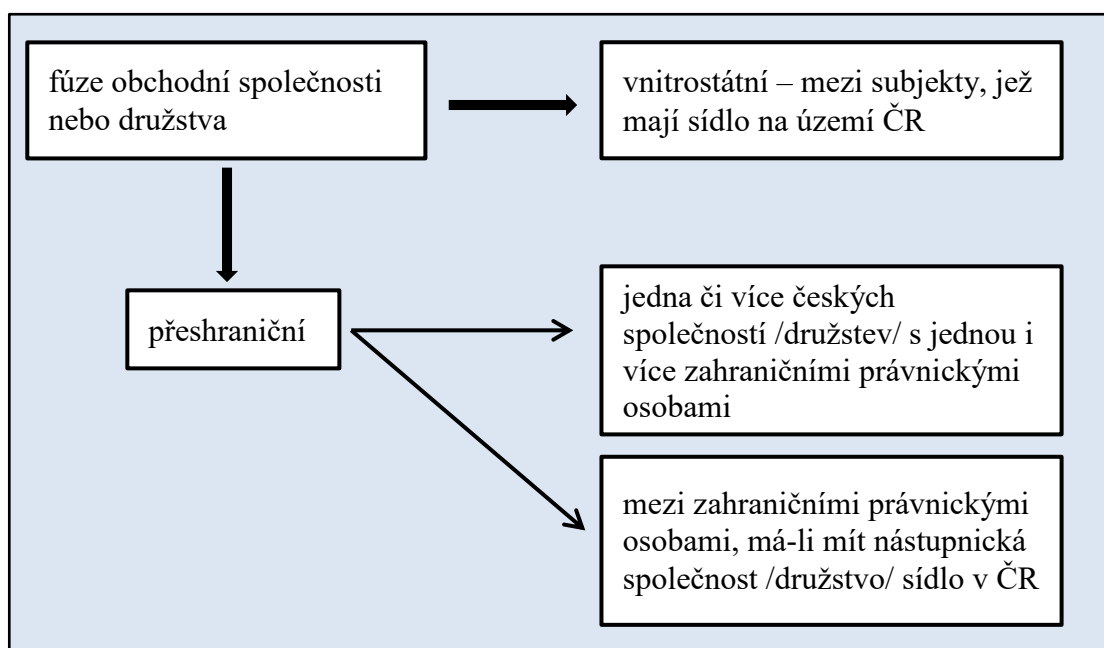
Zdroj: vlastní zpracování

K přeměně obchodní společnosti může docházet buď se zánikem, nebo bez zániku právnické osoby. V prvním případě přechází jmění na jednoho či více právních nástupců

a stává se tak u specifických přeměn zvaných fúze, rozdělení nebo převod jmění na společníka. V druhém případě při přeměně právnické osoby bez zániku dochází k výrazné změně osobního statutu osob zúčastněných na přeměně a může se tak stát při změně právní formy nebo při přeshraničním přemístěním sídla.

Jak říká *Skálová (2008)*, zákon o přeměnách upravuje dle sídla zúčastněných společností fúzi vnitrostátní a přeshraniční. Vnitrostátní fúze je fúze, kdy mají zúčastněné obchodní společnosti sídlo na území České republiky. U přeshraniční fúze má jedna ze zúčastněných společností sídlo v jiném státě, jak můžeme vidět v Obr. 2.3.

Obr. 2.3 Přehled vnitrostátní a přeshraniční fúze

Zdroj: Salachová, 2014

Přeshraniční fúze jsou upraveny zvláštním ustanovením v § 180-242 zákona o přeměnách. Takovéto fúze jsou možné pouze mezi společnostmi právních forem dle vnitrostátního práva členských států. Česká společnost se při přeshraniční fúzi řídí zákonem o přeměnách a navazujícími zákony. Tyto fúze jsou možné pouze u těch forem obchodních společností, které se mohou podle vnitrostátního práva členských států účastnit fúze (*Sedláček, 2014*).

Dle *Chalupy (2016)* existují dva obecné principy uplatňované pro obě formy fúzí – princip stejnosti právní formy a princip kontinuity společenství (členství). První princip říká, že musí mít nástupnická společnost i zanikající společnost stejnou právní formu, nestanoví-li

zákon jinak. Výjimkou z principu stejnosti jsou tzv. křížové fúze. Druhý princip znamená, že společníci zůstávají členy v nástupnické obchodní společnosti, zahrnuje zaručení trvání společenství (členství) a zároveň přechod společenství (členství). Výjimky z druhého principu musí být stanoveny zákonem. V případě přechodu společenství jsou stanoveny dvě výjimky, které mohou nastat. První je tzv. obecná výjimka, kdy se společník vzdá kvalifikovanou formou práva na výměnu podílu za určitých podmínek. Druhá, tzv. zvláštní výjimka je vymezena v § 97 a § 134 zákona o přeměnách. Jedná se o zákaz výměny podílů akcií v majetku nástupnické společnosti a zákaz výměny v majetku zanikající společnosti.

Křížové přeměny mezi osobními a kapitálovými společnostmi nejsou dovoleny. Zvláštním druhem křížových přeměn jsou přeměny, které při sloučení změní právní formu. Křížové fúze osobních společností jsou téměř zcela uvolněny, až na dva nedovolené případy. Křížové fúze kapitálových společností jsou zcela uvolněny.

2.1.1 Účetní aspekty dle zákona o přeměnách

V průběhu procesu přeměny se sestavuje konečná účetní závěrka, mezitímní účetní závěrka a zahajovací rozvaha.

Konečnou účetní závěrku sestavuje jak zanikající, tak nástupnická obchodní společnost ke dni, který předchází rozhodnému dni, a to z toho důvodu, protože od rozhodného dne se z účetního hlediska jednání zanikající společnosti považuje již za jednání nástupnické obchodní společnosti. Jak již bylo výše zmíněno, nejčastěji si volí obchodní společnosti za rozhodný den datum 1.1., to znamená, že konečná účetní závěrka bývá sestavována 31.12. předcházejícího roku. Konečnou účetní závěrku sestavujeme jako řádnou nebo mimořádnou účetní závěrku.

Mezitímní účetní závěrka je sestavována při fúzi, převodu jmění na společníka a rozdělení obchodní společnosti pouze v případě, že uplynulo více než 6 měsíců ode dne sestavení účetní závěrky (řádná, mimořádná, konečná) a projekt přeměny stále nebyl vyhotoven. Pokud tedy bude stanoven rozhodný den na 1.1. daného roku a projekt přeměny není vyhotoven do 30.6. daného roku, musí obchodní společnost sestavit mezitímní účetní závěrku. Zároveň platí, že mezi datem vystavení mezitímní účetní závěrky a datem vyhotovení projektu nesmí uplynout více než 3 měsíce. Sestavování mezitímní účetní závěrky není povinné a obchodní společnost se tomuto kroku může vyhnout v případě, že všichni společníci a osoby zúčastněné na přeměně udělí souhlas, že se mezitímní účetní závěrka sestavovat nebude.

Zahajovací rozvahu sestavují vždy nástupnické obchodní společnosti při všech způsobech přeměn k rozhodnému dni. K zahajovací rozvaze musí být připojen komentář, v němž je popsáno, do jakých položek byly převzaty položky z konečných účetních závěrek jednotlivých fúzovaných společností, popřípadě jak jinak s nimi bylo naloženo.

Zahajovací rozvaha je velmi důležitá kvůli tzv. účetnímu testu přeměny. Jestliže ze zahajovací rozvahy u společnosti s ručením omezeným nebo akciové společnosti vyplývá, že celková ztráta nástupnické obchodní společnosti dosáhne následkem přeměny takové výše, že by při jejím uhrazení z disponibilních zdrojů neuhrazená ztráta nedosáhla alespoň poloviny základního kapitálu nebo to lze s ohledem na všechny okolnosti předpokládat, nemůže rozhodný den přeměny následovat po vyhotovení projektu přeměny. Taková přeměna může být zapsána do obchodního rejstříku pouze v případě, že bude osobami zúčastněnými na přeměně doložen znalecký posudek, ve kterém bude stanoveno, že přeměna společnosti nezpůsobí její úpadek (*Skálová, 2015*).

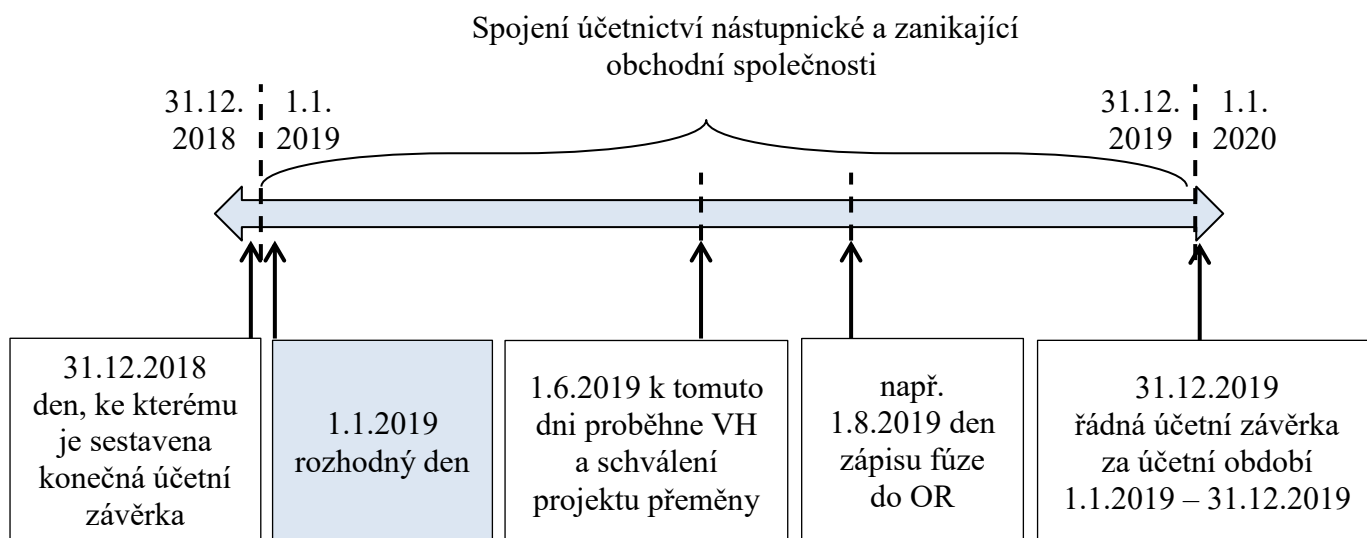
V případě, že má alespoň jedna z fúzujících společností povinnost ověřit konečnou nebo mezitímní účetní závěrku auditorem, jsou povinny všechny společnosti zúčastněné na přeměně provést audit účetních výkazů. Nástupnická společnost tuto povinnost přejímá a při sestavování zahajovací rozvahy je povinna nechat ověřit zahajovací rozvahu auditorem.

Rozhodný den je den, od něhož se jednání zanikající obchodní společnosti považuje z účetního hlediska za jednání uskutečněná na účet nástupnické společnosti. Rozhodný den tedy vyvolá účinnost přeměny pouze z hlediska účetního, z hlediska právního nastává účinnost až se zápisem do obchodního rejstříku (*Pěsna, 2012*).

Stanovení rozhodného dne není libovolné. Rozhodný den nesmí předcházet o více než 12 měsíců den, v němž bude podán návrh na zápis přeměny do obchodního rejstříku. Nejpozději může být rozhodným dnem den zápisu přeměny do obchodního rejstříku. V případě, že je v projektu určen pozdější den, za rozhodný den se považuje den zápisu (*Skálová, 2015*). Jak tvrdí *Salachová (2014)* může být tento den libovolný den, pokud splňuje pravidla stanovená výše. Stanovit ho lze dvojím způsobem. Buďto jako den v období předcházejícího vypracování projektu, nebo den v období následujícím po vypracování projektu.

Dle *Chalupy (2016)* se v praxi stanovuje rozhodný den většinou zpětně na první den účetního období. Tím se výrazně ulehčí administrativa spojená s přeměnou obchodní společnosti. Následující situace je zobrazena v Obr. 2.4. V tomto případě jsou veškeré činnosti koordinovány tak, aby byla fúze ještě do konce daného roku zapsána do obchodního rejstříku.

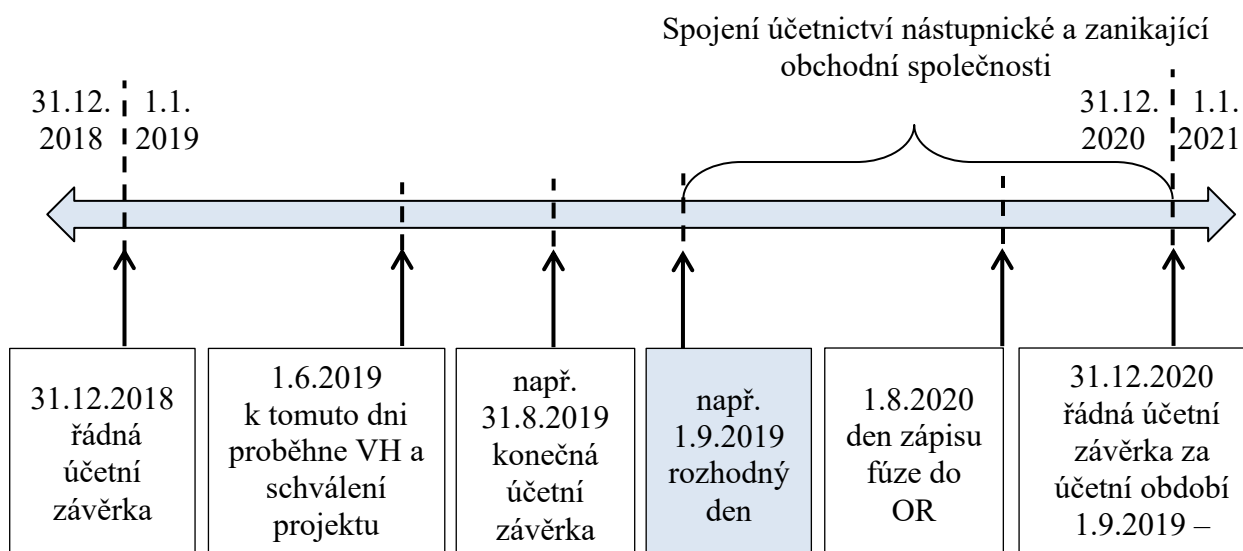
Obr. 2.4 Schéma projektu přeměny, kdy rozhodný den předchází vypracování projektu

Zdroj: Skálová (2015) a vlastní zpracování

Dále můžeme rozhodný den stanovit dopředu, rozhodný den tedy bude stanoven na jiný den, než první den účetního období. Stihneme-li během daného roku zapsat fúzi do obchodního rejstříku, začne od rozhodného dne nové účetní období, které může být zakončeno posledním dnem v roce. Návrh na zápis do OR lze však podat nejpozději do 12 měsíců od rozhodného dne. Při využití tohoto práva se však účetní období prodlouží až do konce roku následujícího po roce, ve kterém byl stanoven rozhodný den. Tuto situaci zobrazuje Obr 2.5.

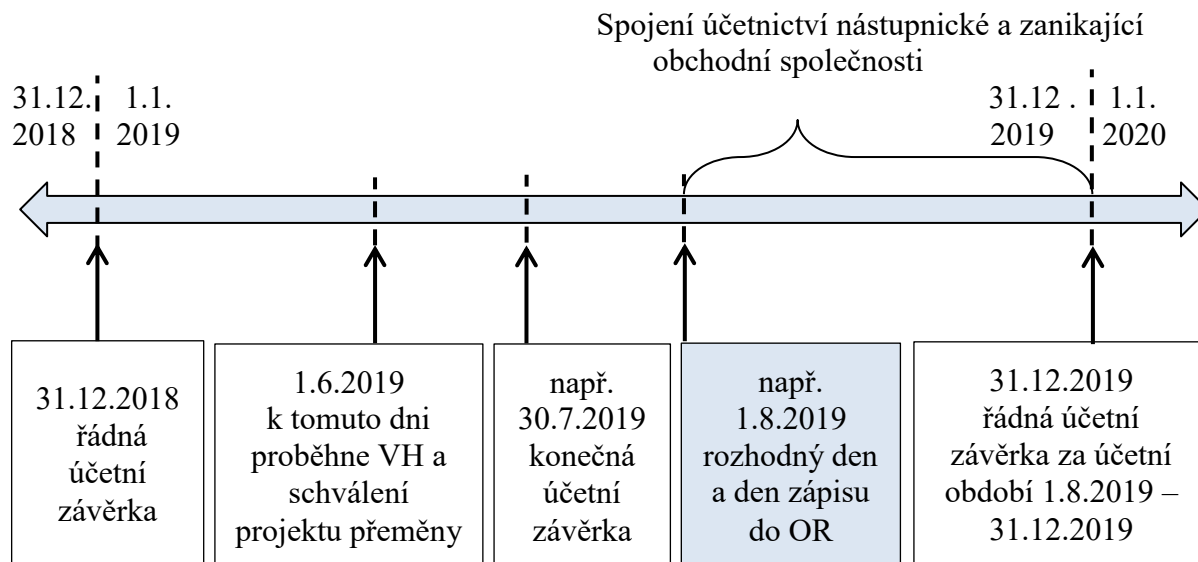
Obr. 2.5. Schéma fúze, kdy je rozhodný den stanoven na jiný den, než 1. ledna

Zdroj: Skálová (2015) a vlastní zpracování

Rozhodný den však může být stanoven také jako den zápisu do OR. Tuto situaci znázorňuje Obr. 2.6.

Obr. 2.6. Schéma fúze s rozhodným dnem stanoveným dopředu

Zdroj: Skálová (2015) a vlastní zpracování

Jelikož legislativní ustanovení v mnoha státech spojuje rozhodný den a zápis přeměny do OR, došlo k významné změně právní úpravy platné od 1.1.2012. Bylo zapotřebí stanovit také možnost, kdy se bude zápis do OR rovnat rozhodnému dni. V praxi by totiž při přeshraničních fúzích docházelo k situaci, kdy by česká nástupnická obchodní společnost účtovala a danila již k rozhodnému dni, zatímco by obchodní společnost v zahraničí účtovala a danila až ke dni zápisu do obchodního rejstříku. Od této legislativní změny je stanovena v zákoně o přeměnách možnost, kdy se právní a účetní účinky fúze rovnají stejnému okamžiku.

Ocenění jmění u kapitálových společností provádíme při fúzi splynutím u všech zúčastněných společností. V případě fúze sloučením oceňujeme jmění u zanikající obchodní společnosti, pokud je ze jmění zanikajících společností zvyšován základní kapitál nástupnické společnosti.

Projekt fúze je písemný dokument zahrnující veškeré informace důležité při realizaci fúze, tvořen všemi statutárními orgány zúčastněných společností. Schvalují jej nejvyšší orgány všech společností zúčastněných na přeměně. Projekt fúze musí dle *Salachové (2014)* obsahovat:

1. obchodní firmu a sídlo všech zúčastněných osob, jejich právní formu a IČO;
2. výměnný poměr podílů společníků zanikající společnosti nebo členů zanikajícího družstva na nástupnické společnosti nebo nástupnickém družstvu (vyjma případů, kdy nedochází k výměně podílů) a případný doplatek s určením jeho výše a dobu splatnosti;
3. rozhodný den fúze;
4. práva, popřípadě opatření, jež nástupnická společnost nebo družstvo poskytne vlastníkům dluhopisů;
5. den, od kterého vzniká právo na podíl na zisku komanditistům nebo společníkům společnosti s ručením omezeným nebo akcionářům z výměnných podílů, jakož i zvláštní podmínky týkající se tohoto práva, pokud existují;
6. všechny zvláštní výhody poskytované členům statutárního orgánu, správní rady, členům dozorčí rady, kontrolní komisi a znalci přezkoumávajícímu projekt fúze, pokud tyto výhody jedna nebo více zúčastněných společností poskytuje (musí být zvlášť vymezeno, která obchodní společnost a komu poskytuje tuto výhodu);
7. změny zakladatelského právního dokumentu nástupnické společnosti nebo družstva, jedná-li se o fúzi sloučením, popřípadě zakladatelské právní dokumenty nástupnické společnosti, jedná-li se o fúzi splynutím.

Projekt fúze je obchodní společnost povinna uložit do sbírky listin nejpozději měsíc před přeměnou a tuto skutečnost uveřejnit prostřednictvím oznámení. Společnost je také povinna upozornit věřitele a sdělit jim jejich práva. Obchodní společnost může projekt přeměny a oznámení věřitelům vyvěsit také na internetové stránky společnosti, avšak v tomto případě musí být v obchodním rejstříku uveden odkaz spolu s datem vyvěšení na internetové stránky.

Oceňování

Při fúzích obchodních společností musí být hodnota obchodní společnosti oceněna znalcem. Znalecký posudek je potřeba z toho důvodu, jelikož se není možno opírat o cenu stanovenou dohodou v případech, kdy dochází k bezúplatnému plnění, resp. k převzetí obchodního jmění. Nelze využít také tržní ceny akcií u společností, jejichž akcie jsou obchodovány na regulovaném trhu, jelikož v mnoha případech nemusí ocenění, které plyne z aktuální hodnoty akcií odpovídat tržní hodnotě VK (*Mařík, 2018*).

Jak říká *Skálová (2015)* ocenění jmění je povinné u zanikající společnosti vždy, pokud se zvyšuje základní kapitál nástupnické společnosti, nebo se přímo tvoří ze zdrojů zanikající

společnosti. Při oceňování je nutno stanovit okamžik ocenění, který je vázán na rozhodný den, a existují dvě varianty:

- 1) rozhodný den předchází datu vyhotovení projektu – datum ocenění je vázán k datu vyhotovení konečné účetní závěrky, to znamená na den předcházející rozhodný den;
- 2) rozhodný den následuje po datu vyhotovení projektu – datum ocenění je vázán k datu vyhotovení řádné nebo mimořádné účetní závěrky. Datum ocenění musí být stanoven k závěrkovému dni, jelikož znalec musí mít k dispozici údaje z účetnictví.

Předmětem ocenění je jmění zanikající společnosti. Jmění je nutno definovat dle toho, zda se jedná o fungující podnik, podnik holdingového typu, ztrátový podnik či soubor aktiv a závazků. Na základě toho stanovíme metodu ocenění. V české právní úpravě nejsou přímo definovány metody ocenění, avšak v § 13b zákona o přeměnách říká, že znalec musí použít obecně uznávanou metodu ocenění, která bude zároveň odpovídat účelu ocenění. Obecně se rozlišují tři metody ocenění – metody porovnávací, výnosové a nákladové.

Porovnávací metody zkoumají reálné ceny u obdobných či stejných aktiv na trhu. Tyto metody využívají indexy tržních násobitelů či srovnatelnosti. Často bývá tento přístup označován jako nejvhodnější, jelikož odráží reálné ceny trhu. Jeho nevýhodou je však velmi obtížná aplikace této metody, jelikož znalec nemusí mít dostatek informací o způsobech určování cen na trhu. Oceňovaným aktivem jsou celé podniky, nebo jejich části, které mají určité specifické rysy, a proto je téměř nemožné využít tuto metodu. Pro komparaci bychom museli najít dva totožné podniky. Tyto problémy činí porovnávací metody velmi komplikované a znemožňují jejich použití. V ČR bývá tato metoda používána jen zřídka, a pokud ano, doporučuje se opřít výsledek ocenění také o jinou z následujících metod (*Skálová, 2015*).

Výnosové metody jsou založeny na zjišťování prospěchu, který by mohl vzniknout nebo vzniká při užívání aktiva vlastníkov. Investor s racionálním uvažováním nezaplatí za aktivum více, než jaký je potencionální výnos z daného aktiva. Prakticky se tento výnos spojuje s budoucími peněžními toky (cash flow) převedenými na dnešní budoucí hodnotu. V případě fúzí je tato metoda nejvyužívanější. V ČR je nejznámější metodou metoda diskontovaných peněžních toků. Peněžní toky jsou reálné příjmy a to znamená, že jsou také reálným vyjádřením užitku z držené společnosti. Odráží tak přesně teoretickou definici hodnoty (*Mařík, 2018*).

Nákladové metody jsou založeny na stanovení částky, kterou by bylo v daném okamžiku potřeba vynaložit na obdobné aktivum. Ačkoli je ocenění jmění pomocí nákladové metody jednodušší, nedoporučuje se z důvodu nepřesného stanovení ceny. V některých

případech v praxi však nelze zvolit jinou metodu z důvodu nedostatku tržních dat a proto bývá občas využívána. Vhodná může být například při stanovení provozně nutných aktiv, jelikož investor s racionálním uvažováním nebude ochoten zaplatit za dané provozní aktivum více, než za jaké náklady by si aktivum mohl pořídit či vyrobit sám.

Znalecký posudek vydaný znalcem musí splňovat náležitosti zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících. Výrokem znaleckého posudku je ocenění jmění, což je souhrn aktiv a závazků s hospodářskou cenou. Jmění tedy vypočteme jako rozdíl hodnoty majetku a závazků. Přecenění jmění slouží především jako podklad pro zachycení přecenění jmění v nástupnické společnosti, ale také jako omezení pro zvýšení základního kapitálu nástupnické společnosti. Základní kapitál nástupnické společnosti může být totiž zvýšen maximálně o hodnotu jmění určené znalcem.

Pokud je tedy rozhodný den stanovený ke dni otevírání účetních knih a ke dni předcházejícímu rozhodný den znalec ocenil jmění zanikající obchodní společnosti, promítne se toto ocenění do účetnictví již od rozhodného dne. Tato situace je v praxi nejčastější. Jestliže poté dochází například ke spotřebě zásob nebo odprodeje majetku, projeví se to na základě nového ocenění ve výsledku hospodaření. Obchodní společnosti účtují až do zápisu do obchodního rejstříku samostatně a účetnictví jsou spojena až ve chvíli zápisu fúze do obchodního rejstříku s účinností od rozhodného dne. Obchodní společnost musí zachytit převzetí aktiv a pasiv, nákladů a výnosů a převzít vlastní kapitál (Skálová, 2015).

Zobrazení přecenění majetku a závazků v aktivech

Pro zaúčtování přecenění předpokládáme využití techniky goodwillu nebo oceňovacího rozdílu k nabytému majetku.

Goodwill vzniká v případě, kdy máme k dispozici celkové ocenění jmění a zároveň máme k dispozici položkové ocenění majetku a závazků. Goodwill pak určíme jako rozdíl mezi hodnotou celkového jmění a položkově oceněným rozdílem majetku a závazků. V případě, že je ocenění obchodní společnosti jako celku vyšší než individuální znalecké ocenění, vzniká kladný goodwill. Kladný goodwill odepisujeme od rozhodného dne do nákladů rovnoměrně po dobu 60 měsíců. V případě, že bude ocenění obchodní společnosti jako celku nižší než individuální znalecké ocenění, vzniká goodwill záporný. Záporný goodwill se oproti kladnému goodwillu odepisuje do výnosů opět rovnoměrně po dobu 60 měsíců.

Oceňovací rozdíl k nabytému majetku určujeme jako hodnotu ocenění majetku podle posudku znalce poníženou o hodnotu majetku a navýšenou o hodnotu závazků zjištěnou

z účetnictví. Kladný oceňovací rozdíl odepisujeme do nákladů a záporný do výnosů rovnoměrně po dobu 180 měsíců od nabytí obchodní společnosti nebo její části.

Rozdíl mezi goodwillem a oceňovacím rozdílem je především ve způsobu ocenění jmění znalcem. Pokud znalec provede pouze celkové ocenění majetku, používáme metodu oceňovacího rozdílu k nabytému majetku. Pokud znalec zároveň provede individuální ocenění jednotlivých položek v účetnictví, použijeme metodu goodwillu. Metoda oceňovacího rozdílu k nabytému majetku je administrativně méně náročná, avšak určení metody závisí na dané obchodní společnosti. Důležitým faktorem pro výběr je struktura majetku zanikající obchodní společnosti, a také úmysly s majetkem nástupnické obchodní společnosti (*Hýblová a spol. 2013*).

Zobrazení přecenění majetku a závazků v pasivech

Pro zobrazení přecenění majetku a závazků v pasivech slouží položky:

- A.II.2.3 – Oceňovací rozdíly z přecenění při přeměnách společností (418) obsahuje rozdíly mezi oceněním majetku a závazků v účetnictví zanikající obchodní společnosti a oceněním jmění při přeměně obchodní společnosti k rozvahovému dni pro ocenění.
- A.II.2.4 – Rozdíly z přeměn společností (417) používáme pouze v případě, kdy nám vznikne rozdíl z rozvahových operací vzniklém například při vzájemném vyloučení pohledávek a závazků.
- A.II.2.5 – Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků (416) použijeme v případě, kdy rozhodný den okamžitě nenavazuje na rozvahový den pro ocenění a mezi tímto obdobím vznikne nějaká změna jako například snížení závazků nebo zničení či odprodání již oceněného majetku.

Odložená daň

O odložené dani je nutno účtovat především v případech, kdy nastává rozdíl v nahlížení na účetní hodnotu z hlediska daňového a z hlediska účetního. Odložená daň je problematikou účetní a je vymezena v ČÚS pro podnikatele č. 003 – Odložená daň a ve Vyhlášce č. 500/2002 Sb. Tyto předpisy však nejsou příliš obsáhlé, a tak se začala odloženou daní zabývat Národní účetní rada, která vydala k dané problematice takzvané interpretace. Nejdůležitější je interpretace I-09 Odložená daň – první vykázání, interpretace I-04 Odložená

daň z přechodných rozdílů při ocenění majetkových účastí metodou ekvivalence, a také je důležité zmínit interpretaci I-02 Přechodné rozdílů při přeměnách a vkladech.

Při fúzích obchodních společností je potřeba ocenit jmění obchodních společností. V případě, kdy je provedeno také individuální ocenění majetku a závazků, vznikne rozdíl mezi hodnotou majetku po přecenění určenou znalcem a hodnotou majetku, která vychází z konečné účetní závěrky zanikající obchodní společnosti. Při běžném postupu účtování daně dochází k dočasným rozdílům, ale při vzniku odložené daně u přeměn obchodních společností dochází k rozdílům trvalým, jelikož v budoucnu nikdy nedojde k vyrovnaní této hodnoty (Skálová, 2012).

V případě fúzí obchodních společností je o odložené dani účtováno během rozhodného dne fúze v zahajovací rozvaze. Účtování je závislé na tom, zda účtujeme o odložené dani poprvé. V tomto případě účtujeme o odložené dani pomocí účtové skupiny 42 - *Rezervní fondy, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku a převedené výsledky hospodaření*. Pokud je hodnota po přecenění vyšší než původní hodnota, vznikne odložený daňový závazek, o kterém musí obchodní společnost účtovat vždy. Při vzniku odložené daňové pohledávky účtujeme pouze v případech, kdy neohrozíme zásadu opatrnosti. V následujících letech pak účtujeme na příslušný účet účtové skupiny 48 – *Odložený daňový závazek nebo pohledávka* zvýšení nebo snížení odložené daně meziročně vypočtené ze všech přechodných rozdílů.

2.1.2 Daňové aspekty fúzí

Přeměny obchodních společností zasahují i do oblasti daňové. Při přeměnách obchodních společností je důležité počítat s daňovým zatížením. Největší dopad má na obchodní společnost daň z příjmů právnických osob, která je upravena v §23c zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Dle tohoto vymezení se fúzí rozumí postup, při kterém majetek a dluhy jedné nebo více obchodních společností přechází na již existující společnost, nebo na nově vzniklou společnost, kterou zanikající společnosti založily, popřípadě na obchodní společnost, která je jediným společníkem zanikající obchodní společnosti.

Dle Salachové (2014) se daňové povinnosti odráží u jednotlivých společností zejména v souvislosti se zohledňováním položek a hodnot, které přechází na nástupnickou společnost. Z pohledu poplatníka zúčastněného na fúzi má obchodní společnost povinnost stejně jako ostatní obchodní společnosti podat daňové přiznání v zákonných lhůtách a daň zaplatit. Aby byla daň vyměřena správně, je důležité dbát na správnost úpravy výsledku hospodaření a odečtení odčitatelných položek, popřípadě využít slevy na dani.

Daňové přiznání podává obchodní společnost vždy bez ohledu, zda vykáže daňovou ztrátu, popřípadě pokud má nulový příjem. Daňové přiznání se podává za období:

- předcházející rozhodný den fúze, převodu jmění na společníka anebo rozdělení obchodní korporace, za které nebylo dosud daňové přiznání podáno, není-li tento rozhodný den prvním dnem kalendářního roku nebo hospodářského roku;
- od rozhodného dne přeměny do dne zápisu přeměny do obchodního rejstříku za zanikající nebo rozdělovanou obchodní společnost nebo za její část, u které je právním nástupcem poplatník daně z příjmů právnických osob, který je daňovým nerezidentem a který nemá ke dni zápisu do obchodního rejstříku stálou provozovnu na území České republiky.

V těchto případech je obchodní společnost povinna podat daňové přiznání do tří měsíců od konce měsíce, do kterého spadá tzv. rozhodná skutečnost. Rozhodnou skutečností se rozumí den rozhodnutí nejvyššího orgánu obchodní společnosti o přeměně nebo rozhodný den fúze, pokud je tento den pozdější.

V souvislosti s daňovým přiznáním rozlišujeme daňové přiznání nástupnické společnosti a zanikajících společností. Při fúzi obchodní společnosti má povinnost podat daňové přiznání zanikající společnost za zdaňovací období předcházející rozhodnému dni. Nástupnická společnost podává daňové přiznání jak za období předcházejícímu rozhodnému dni, tak za období, které tímto dnem počíná. Významnou roli zde sehrává stanovení rozhodného dne, který se stanoví buď jako první den běžného účetního období, nebo se může stavět na jiné datum v průběhu roku. Obchodní společnosti se mohou dostat do různých režimů pro řešení daňové povinnosti podle toho, jak si stanoví rozhodný den.

Rozhodný den bude prvním dnem pro stanovení účetního období. Pokud se shoduje s prvním dnem kalendářního roku, pak je daňové přiznání podáváno ve lhůtě tří případně šesti měsíců po skončení zdaňovacího období, tedy v obvyklém termínu. Lhůta šesti měsíců se použije v případě, kdy podává daňové přiznání daňový poradce. Pokud zpracovává daňové přiznání daňový poradce, musí mu být udělena plná moc a tato plná moc musí být včas uplatněna u příslušného správce daně do lhůty tří měsíců.

Jak říká *Salachová (2014)*, pokud je rozhodný den stanoven na jiný den než první den kalendářního roku, musí všechny zúčastněné obchodní společnosti sestavit účetní závěrku ke dni, který předchází rozhodný den a současně podat daňové přiznání. Daňové přiznání musí být podáno do konce třetího měsíce následujícího po měsíci, do něhož spadá den rozhodnutí valné

hromady o fúzi. Obchodní společnost podává daňové přiznání za období předcházející rozhodnému dni fúze, za které nebylo dosud podáno daňové přiznání. Obchodní společnost může využít také možnost tzv. prodlouženého účetního období. To platí pro nástupnické společnosti a může trvat maximálně 15 měsíců. Podmínky pro použití prodlouženého účetního období jsou:

- rozhodný den je den v prvních třech měsících po skončení kalendářního roku;
- rozhodný den připadá na den tří měsíců předcházejících kalendářnímu roku a zároveň dojde v tomto období k zápisu do obchodního rejstříku.

Obchodní společnosti mohou využít prodlouženého období například z důvodu úspory finančních prostředků za sestavení účetní závěrky a její ověření auditorem.

Lhůty pro podání daňového přiznání v případě, kdy je rozhodný den stanoven na jiný den, než je počátek účetního období ukazuje také Tab. 2.1.

Tab. 2.1 Lhůty pro podání daňového přiznání

	Období	
	Zkrácené období (předcházející rozhodnému dni)	Zdaňovací období dle § 21a písm. c)
Zanikající společnost	Nejpozději do tří měsíců	Přiznání nepodává.
Nástupnická společnost	<ul style="list-style-type: none"> ➤ od konce měsíce následujícího po měsíci, do něhož spadá den rozhodnutí nejvyššího orgánu obchodní korporace o fúzi (rozdělení); ➤ ode dne předcházejícího rozhodnému dni fúze (následuje-li rozhodný den až po dni rozhodnutí). 	Do tří dnů nebo šesti měsíců po uplynutí zdaňovacího období.

Zdroj: Salachová, 2014

Zálohy na daň z příjmů právnických osob

Ve zdaňovacím období počínaje rozhodným dnem přeměny obchodní společnosti a končící dnem předcházejícímu dni zápisu přeměny do obchodního rejstříku platí, že zálohy platí za nástupnickou společnost v původní výši vždy zanikající společnosti, a to v periodicitě, jako by k přeměně nedošlo. Ode dne, kdy je přeměna zapsána do obchodního rejstříku již

nadále platí zálohy nástupnická společnost v takové výši a v takové periodicitě, v jaké je známá poslední daňová povinnost zaniklých obchodních společností.

Zálohy zaplacené v průběhu celého zdaňovacího období podle § 21a písm. c) ZDP zanikajícími, rozdělovanými a nástupnickými společnostmi se započtou na celkovou daňovou povinnost nástupnických společností (*Skálová, 2015*).

2.2 Charakteristika fúzí dle nadnárodní legislativy

Dle *Ficbauera (2012)* mezi současné trendy patří globální integrace současného světa, a to především kvůli stále vyššímu toku zboží a služeb mezi jednotlivými státy, nárůst využívání finančních operací (operace s cennými papíry, finančními deriváty) různými podnikateli a nárůst aktivit investorů. Výsledkem těchto procesů je tzv. internacionalizace, tedy snaha o harmonizaci účetních systémů. Ta následně přešla v úsilí o vytvoření jediného účetnictví jako souboru předpisů – standardů, podle kterých budou informace zobrazované v účetních závěrkách mezi jednotlivými státy srovnatelné. Tyto srovnatelné informace slouží také pro správné rozhodování všech zainteresovaných třetích stran. Mezi ně patří například management, zákazníci, investoři, poskytovatelé zápůjčního kapitálu, věřitelé a dodavatelé, nebo dokonce vlády a jejich orgány.

2.2.1 Úvod do mezinárodních účetních standardů

Již v sedmdesátých letech dvacátého století vznikla nezávislá organizace International Accounting Standards Committee (IASC) jako výbor pro tvorbu mezinárodních standardů. Tento výbor vznikl na základě dohody profesních účetních institucí z Francie, Německa, Kanady, Austrálie, Mexika, Nizozemí, Velké Británie, USA a Irska a již v roce 2000 bylo zapojeno do organizace IASC 104 zemí. V roce 2000 došlo k restrukturalizaci a nově se dostala do čela Rada pro tvorbu mezinárodních účetních standardů – International Accounting Standards Board (IASB).

Standardsy vydávané před touto restrukturalizací jsou označovány zkratkou IAS (International Accounting Standards) – Mezinárodní účetní standardy. Po roce 2000 se se změnou názvu instituce změnily také vydávané standardy a již do dnešního dne jsou označovány zkratkou IFRS (International Financial Reporting Standards) – Mezinárodní standardy účetního výkaznictví. Tato změna názvu standardů lépe vystihuje cíl mezinárodní harmonizace, kterým je sjednocení obsahu účetní závěrky (*Dvořáková, 2017*).

Regulace Evropskou unií účetnictví existuje již od vydání čtvrté směrnice z roku 1978, která byla zaměřena na obsah roční závěrky. Dále byly vydány směrnice týkající se konsolidované účetní závěrky a směrnice upravující účetní závěrky bank a ostatních finančních institucí a pojišťoven. Postupem času se tyto směrnice staly zastaralé a v roce 2000 na to Evropská komise zareagovala, kdy její členové vymysleli novou harmonizační strategii. Nebylo by však vhodné vymýšlet nový samostatný systém standardů, když již fungovaly standardy IFRS, které procházely neustálou inovací. Za nástroj regulace evropského

účetnictví byly tedy zvoleny standardy IFRS. Od této změny již nebylo vystavování dle IFRS dobrovolné, avšak s touto změnou začala strategie vyžadovat sestavování účetní závěrky obchodních společností registrovaných na evropských burzách cenných papírů v souladu s IFRS.

V ČR je tato povinnost účetních jednotek zobrazena v § 19a, kde je stanoveno, že obchodní společnosti emitující investiční cenné papíry přijaté k obchodování na evropském regulovaném trhu použijí pro sestavení účetní závěrky mezinárodní standardy účetního výkaznictví upravené právem Evropské unie.

Nejdůležitější dokumenty EU, které se týkají aplikace IFRS jsou:

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/65, která byla vydána 27. září 2001, týkající se oceňování pro konsolidované účetní závěrky a ročních účetních závěrek určitých forem obchodních společností, bank a jiných finančních institucí. Důležitou změnou je oceňování v reálné hodnotě (fair value);
- Nařízení ES 1606/2002 Evropského parlamentu a Rady vydané dne 19. července 2002, jejímž obsahem je povinnost sestavovat konsolidovanou účetní závěrku v souladu s IFRS;
- 18. června 2003 byla vydána Směrnice 2003/51/ES Evropského parlamentu a Rady;
- 29. září 2003 bylo vydáno Nařízení ES 1725/2002 Evropského parlamentu a Rady.

Aby docházelo k řádné implementaci IFRS do národních účetních systémů, byl vytvořen tzv. schvalovací mechanismus IFRS. Účelem tohoto mechanismu je zajistit v prostředí Evropské unie uznání IFRS. Povinné jsou pro členské země pouze ty standardy, které jsou schváleny Výborem pro regulaci účetnictví a zveřejněny v Úředním věstníku.

Pro mezinárodní standardy účetního výkaznictví je nejdůležitější, aby účetní jednotka dodržela účetní zásady. IFRS neurčují postupy účtování, ale mají za cíl využitelnost účetnictví v nadnárodních souvislostech, umožnění srovnávat informace v mezinárodním kontextu. Zveřejňované informace musí být relevantní, kvalitní, transparentní a srovnatelné. Pokud tedy účetní jednotka vykazuje dle IFRS, dává jí to jistou výhodu. Zmírňuje se tak riziko nedůvěry ve spolehlivost zahraničních výkazů. Dále se u mezinárodních investic zmenší vynaložené výdaje a čas, který účetní jednotka musela vynaložit na sjednocení účetních informací za účelem uspokojení legislativních ustanovení v zemi, se kterou bychom se snažili obchodovat.

2.2.2 Podnikové kombinace

Pro vymezení podnikových kombinací a stanovení pravidel pro jejich uskutečnění byl vytvořen standard IFRS 3 – Podnikové kombinace. Ještě před samotným rozebráním obsahu podnikových kombinací je potřeba stručně vysvětlit základní pojmy pro pochopení tohoto standardu.

Nabývaná účetní jednotka (acquiree) – toto označení nese subjekt, který je v pozici ovládnutého subjektu. Tento subjekt je označován jako ovládaná, podřízená či dceřiná společnost.

Nabyvatel (acquirer) – je v pozici subjektu, který získává kontrolu nad nabývanou účetní jednotkou. Označován je také jako ovládající osoba, investor, mateřská společnost (pokud se jedná o nákup rozhodujícího podílu na dceřiné společnosti) nebo nástupce (při fúzi společností).

Datum akvizice (acquisition date) – je rozhodné datum, kdy nabyvatel nad nabývanou účetní jednotkou získává kontrolu. V tomto okamžiku nabyvatel uznává závazek za nabývanou účetní jednotku zaplatit a může uplatnit svá kontrolní a rozhodovací práva.

Goodwill – jedná se o aktivum, které představuje ekonomické užitky v budoucnosti vyplývající z jiných nabytých aktiv podnikové kombinace, které nemůžeme individuálně identifikovat a odděleně vykázat. Goodwill se pravidelně testuje na snížení hodnoty, ale neodepisuje se.

Výhodná koupě – dříve byla označována jako záporný goodwill. Jedná se o částku, kdy podíl investora na identifikovatelných závazcích a aktivech převyšuje cenu pořízení investice.

Nekontrolní podíl – dříve označován jako menšinový podíl. Jedná se o podíl zisku a ztráty a vlastním kapitálu dceřiné obchodní společnosti. Takového vlastního kapitálu, který patří do majetkových podílů, které nejsou přímo ani nepřímo přes jiné dceřiné podniky vlastněny mateřským podnikem. Jedná se o podíl, který patří jinému subjektu (*Skálová, 2015*).

Charakteristika podnikových kombinací

Cílem vytvoření standardu IFRS 3 – Podnikové kombinace je právě vymezení a stanovení pravidel pro uskutečňování podnikových kombinací. Podniková kombinace je událost, kdy se samostatně fungující obchodní společnosti spojují v jednu fungující obchodní společnost. Aby se jednalo o podnikovou kombinaci, musí nabyvatel (přejímající obchodní společnost) získat kontrolu nad jinou obchodní společností, která je označována jako nabývaný subjekt.

Tento standard má za následek relevanci, spolehlivost a srovnatelnost informací, které o podnikové kombinaci a jejich důsledcích vykazující obchodní společnosti uvádí ve své účetní závěrce. Nabyvatel podnikové kombinace získává návod:

- jakým způsobem by měl ocenit a vykázat ve své účetní závěrce nabytá identifikovatelná aktiva a převzaté závazky a případný nekontrolní podíl v nabývané obchodní společnosti;
- jakým způsobem by měl ocenit a vykázat goodwill vznikající v podnikové kombinaci nebo přínos z výhodné koupě;
- pro rozhodnutí, které informace by měly být zveřejněny pro usnadnění zhodnocení podnikové kombinace jako celku a určení vlivu podnikové kombinace na budoucí existenci podniku.

Standard IFRS 3 – Podnikové kombinace vznikl v roce 2004. To ovšem neznamená, že by před tímto rokem Mezinárodní standardy účetního výkaznictví vůbec neřešily podnikové kombinace. Již v roce 1983 vznikl jeho předchůdce, standard IAS 22 – Podnikové kombinace. Několikrát prošel novelou, ale neobsahoval informace týkající se optimálního vykázání goodwillu či informace, jak mají být podnikové kombinace vykázány. To a jiné vedlo ke vzniku standardu IFRS 3, který nabyl účinnosti dne 31. března 2004. Současně s vydáním nového standardu byly novelizovány také standardy IAS 38 – Nehmotná aktiva a IAS 36 – Snížení hodnoty aktiv.

V novém standardu byly zredukovány varianty vykazování postupů u podnikových kombinací, kde je již hlavní metodou zvolena koupě. Tak bylo zabráněno spekulacím, které vyvolávalo původní ustanovení IAS 22 – Podnikové kombinace, jelikož tato původní verze umožňovala také metodu spojení podílů, a tím také přizpůsobit zisk aktuálním potřebám tak, že se bylo možné vyhnout odpisům z nově oceněných aktiv a odpisům goodwillu. Metoda koupě nebyla významně změněna, ale menšinové rozdíly již můžeme ocenit pouze v jejich reálných hodnotách a platí také nutnost goodwill pravidelně testovat na snížení hodnoty a zákaz jeho odepisování. V roce 2009 však prošel standard IFRS 3 další rozsáhlou novelizací (*Pelák, 2008*).

Jak říká *Pelák (2008)*, hlavním důvodem další novelizace byla snaha o rozsáhlejší harmonizaci v oblasti podnikových kombinací. Změněna byla metoda podnikové kombinace a způsob určení goodwillu. Metoda koupě byla přejmenována z původního názvu „the purchase method“ na „the acquisition method“. Změna se však netýká pouze názvu metody, ale také

přístupu k oceňování společnosti. V původním konceptu byla hodnota nabývané účetní jednotky určena podle částky, kterou nabyvatel uhradil, nebo se zavázal uhradit v podobě peněžních prostředků či vlastních akcií. Nevýhodou bylo, že v této ceně byly zahrnuty jak vedlejší pořizovací náklady, tak odložené platby v diskontované výši, pokud byly smlouveny. Od roku 2009 je však její podstatou stanovení reálné hodnoty kupované společnosti k datu koupě. Co se týká české terminologie, název metoda koupě se nezměnil. Tento překlad se využíval jak před novelizací, tak po ní.

V případě, že by neprobíhal převod práv a povinností v několika fázích, postup by se před a po novelizaci příliš nelišil. Rozdíl by byl pouze v možnosti zahrnutí do pořizovací ceny také vedlejší náklady. Po novelizaci již toto není možné. Pokud by však byla koupě rozdělena do více částí, nebo byla převedena pouze část společnosti, odlišoval by se postup také v určení menšinových podílů.

Účetní jednotka se dle standardu IFRS 3 rozhodne, zda se jedná o podnikovou kombinaci. Podmínkou je, že nabytá aktiva a závazky musí tvořit podnikatelskou činnost. Jak říká *Krupová (2015)*, podnikatelská činnost musí mít dva základní prvky: procesy a vstupy. Ty mají ve většině za následek také výstupy. Vstupy jsou ekonomické zdroje, na které aplikujeme jeden nebo více procesů a může vzniknout výstup. Mezi vstupy řadíme například dlouhodobá aktiva, zaměstnance nebo know-how. Proces je určitý systém nebo pravidlo, do kterého je zapojen vstup či skupina vstupů a díky realizace procesu vytváříme výstupy. Mezi příklady procesů lze zařadit strategické procesy řízení, procesy řízení zdrojů a procesy operativního řízení. Výstupem je kombinace vstupů a procesů vedoucí k ekonomickým užitkům pro vlastníky obchodní společnosti.

V případě, že by nabytá aktiva a převzaté závazky netvořily podnik, nejedná se o podnikovou kombinaci. Zde bychom účtovali jako u pořízení aktiv. Popsané alternativy podnikových kombinací nalezneme v Příloze B standardu IFRS 3 – Podnikové kombinace.

IFRS 3 musíme použít při vykazování podnikových kombinací, výjimkou jsou však situace, kdy dochází k:

- založení společného podniku;
- nabytí aktiva či skupiny aktiv, které nejsou předmětem podnikání;
- kombinace společností, které spadají pod společnou kontrolu;
- akvizice dceřiné společnosti, pokud je povinna ocenit zisky a ztráty v reálné hodnotě podle IFRS 10 – Konsolidovaná účetní závěrka.

Účetní metoda podnikové kombinace

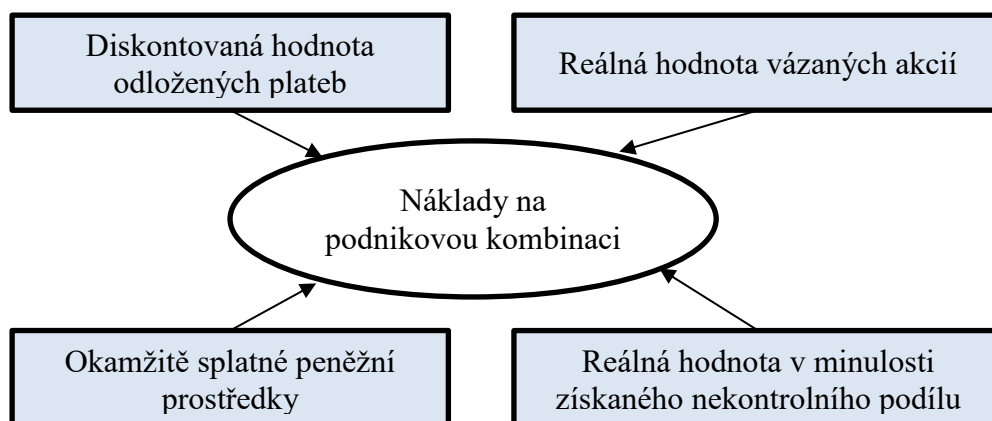
Jak říká *Skálová (2015)*, pojem podniková kombinace je účetním označením. Transakce mohou nabývat v souladu s národním obchodním právem různých podob. Existují různé způsoby a možnosti financování. Poskytuje takovou metodu účetního zobrazení, která nezávisí na formě transakce, její podobě či právní úpravě. Vybraná účetní metoda zajistí srovnatelnost u jednotlivých uskutečněných transakcí.

Standard IFRS 3 uznává při stanovení účetní metody pro zaúčtování podnikové kombinace pouze jedinou metodu, kterou je metoda koupě. Jedná se o metodu sledující celou transakci z pozice nabyvatele a dává prostor vedení obchodní společnosti, aby určil cenu akvizice na základě veškerých dostupných informací (*Vomáčková, 2009*).

Jak říká *Sedláček a spol. (2013)*, kupující má možnost využít několik způsobů, jak získá kontrolu nad nabývanou účetní jednotkou. Může například zaplatit peněžními prostředky nebo jinými peněžními ekvivalenty či aktivy. Transakce může proběhnout emisí nových podílů kupujícího vůči prodávajícímu, vznikem závazku kupujícího vůči prodávajícímu, kombinací více druhů protihodnot, či na základě smlouvy. Cena určená při ocenění musí být akceptovatelná pro kupujícího i pro prodávajícího a musí být určena objektivně. U převodu obchodní společnosti jako celku převádíme jednotlivě veškerá aktiva a závazky, které oceňujeme k datu akvizice reálnou hodnotou. Může se jednat o cenu stanovenou trhem nebo o cenu stanovenou znalcem. Standard IFRS 3 nepovoluje převzetí účetních položek v jejich účetních – historických cenách, které často neodpovídají reálným hodnotám.

Pořizovací cena akvizice je tvořena sumou poskytnutých plateb v hotovosti. Do pořizovací ceny podnikové kombinace nezahrnujeme žádné vedlejší náklady, které souvisí s nabytím podniku. Náklady na poradenské služby, zprostředkovatele, právníky, znalce a jiné služby musíme zaúčtovat přímo do nákladů v době jejich realizace. Tyto náklady jsou následně zobrazeny ve výsledovce. Souhrn částek, ze kterých se skládá pořizovací cena, zobrazuje Obr. 2. 7.

Obr. 2. 7 Složky nákladů na podnikovou kombinaci

Zdroj: Skálová (2015)

Rozdíl, který zpravidla vznikne při ocenění podniku jako celku a čistými aktivy (reálnými hodnoty aktiv a pasiv) označujeme jako rozdíl z převzetí podniku. V případě, že je hodnota celkového podniku vyšší než hodnota jeho čistých aktiv, předpokládáme v budoucnosti generování určitého majetkového užitku, jelikož kupující zaplatil za podnik více, než jaká je hodnota jeho čistých aktiv. Tento rozdíl označujeme jako goodwill. V opačném případě dosáhl kupující zisku, tento případ můžeme označit jako tzv. šťastnou koupi (Vomáčková, 2009).

U metody koupě stanovujeme dle IFRS 3 odst. 5:

- nabyvatele;
- datum akvizice;
- ocenění identifikovatelných aktiv, závazků, nekontrolního podílu (pokud vznikne) a vykázání těchto položek ve výkazech;
- ocenění a vykázání goodwillu nebo výhodné koupě.

Určení goodwillu

Před stanovením goodwillu při fúzi dle mezinárodních standardů je potřeba stanovit, zda figurují v transakci nekontrolní podíly. Pokud v transakci nekontrolní podíly nefigurují, stanovíme hodnotu goodwillu jako:

$$goodwill = PC_{akvizice} - RH_{čistých\ identifikovatelných\ aktiv} \quad (2.1)$$

Jak říká Skálová (2015), pokud v transakci figurují nekontrolní podíly, je potřeba stanovit způsob jejich ocenění. Dle IFRS 3 jsou **nekontrolní podíly** část vlastního kapitálu dceřiné obchodní společnosti, kterou nelze přímo ani nepřímo přiřadit mateřskému podniku. Tyto majetkové účasti (podíly) patří jiným vlastníkům a jejich vykazáním v pasivech obchodní společnost vyjadřuje, jaká část vlastního kapitálu patří jiným subjektům. Nutno podotknout, že se nejedná o ovládající osoby. Jejich hodnotu stanovujeme k datu akvizice a oceňujeme je reálnou hodnotou, popřípadě podílem na vlastním kapitálu k datu akvizice. Podle metody ocenění nekontrolních podílů se obchodní společnost rozhodne, zda vykáže celkový goodwill a využije možnosti jeho uplatnění v celé výši, nebo vykáže goodwill vztažený jen k nabytému podílu na společnosti. V případě využití první možnosti, která dovoluje vykazání celého goodwillu nabytého subjektu, s tím, že navýšená částka goodwillu navýší také nekontrolní podíl na čistých aktivech nabyvaného subjektu, stanovíme goodwill jako:

$$goodwill = PC_{ms} + RH_{np} - VK \quad (2.2)$$

kde:

PC_{ms} je pořizovací cena za podíl mateřské společnosti

RH_{np} je reálná hodnota nekontrolních podílů k datu akvizice

VK je vlastní kapitál dceřiné společnosti zjištěný jako rozdíl mezi reálnou hodnotou nabytých aktiv a převzatých závazků a podmíněných závazků dceřiné společnosti

Pokud nelze stanovit reálnou hodnotu nekontrolních podílů, lze ocenit nekontrolní podíly procentním podílem na VK po přecenění na reálnou hodnotu. V tomto případě bude společnost vykazovat goodwill pouze k nabytému podílu ve společnosti a stanovíme jej jako:

$$goodwill = PC_{ms} + \% VK_{np} - VK \quad (2.3)$$

popřípadě jako:

$$goodwill = PC_{ms} - \% VK_{ms} \quad (2.4)$$

kde:

PC_{ms} je pořizovací cena za podíl mateřské společnosti

$\% VK_{np}$ je hodnota nekontrolních podílů při ocenění podílem na vlastním kapitálu k datu akvizice

VK je vlastní kapitál dceřiné společnosti zjištěný jako rozdíl mezi reálnou hodnotou nabytých aktiv a převzatých závazků a podmíněných závazků dceřiné společnosti
 $\% VK_{ms}$ je podíl mateřské společnosti na kapitálu dceřiné společnosti k datu akvizice

Goodwill vykazujeme v aktivech obchodní společnosti v případě, kdy je PC akvizice vyšší než RH čistých aktiv. Na rozdíl od české legislativy se goodwill podle mezinárodních standardů neodepisuje, ale je potřeba jej testovat v následujících letech na snížení hodnoty aktiva. Goodwill nelze označit za samostatnou peněžitou jednotku, jelikož goodwill neprodukuje oproti jiným aktivům žádné peněžní příjmy, ale je potřeba jej přiřadit ke všem peněžním jednotkám, u kterých předpokládáme prospěch z podnikové kombinace. Peněžitá jednotka, ke které přiřadíme goodwill, nesmí být větší než provozní segment a kdykoli jej během účetního období můžeme testovat na snížení hodnoty. Testování během účetního období můžeme provádět kdykoli v různých časových okamžicích, avšak nejpozději do konce účetního období, ve kterém goodwill vznikl.

Při testování na snížení hodnoty se porovnává účetní hodnota peněžní jednotky s její zpětně získatelnou částkou. Zpětně získatelná částka je určena buď jako částka z prodejní ceny, pokud je vyšší než hodnota z užívání. Pokud je hodnota z užívání vyšší, použijeme tuto hodnotu jako zpětně získatelnou částku. V případě, že bychom při testování zjistili, že je zpětně získatelná částka nižší než její účetní hodnota, musíme o rozdíl snížit účetní hodnotu tak, aby se obě částky rovnaly. Prvotně snižujeme goodwill, a pokud je jeho hodnota již rovna nule, a přesto nám zbývá nějaký rozdíl, musíme tuto částku rozdělit mezi jednotlivá aktiva v poměru jejich účetních hodnot.

V následujícím období dále testujeme. V případě, že hodnota zpětně získatelné částky v následujícím období stoupne, nenavýšujeme znovu goodwill, ale zvýšíme hodnotu jednotlivých aktiv. V případě, že hodnota v následujícím období klesne, ztrátu ze snížení peněžní jednotky provedeme do výše původní účetní hodnoty.

Mezi budoucí přínosy podniku, které řadíme do goodwillu, mohou být například sloučení fixních nákladů, přínos ze synergie, vytěsnění konkurence, zajištění nových trhů či geografická výhoda.

Goodwill, který vzniká díky podnikové kombinaci, není daňově uznatelný. Tento fakt je zakotven ve standardu IAS 12 – Daň ze zisku. Z přechodného rozdílu, který vznikne mezi účetní hodnotou zjištěnou z výpočtu a jeho daňovou hodnotou, která je nulová odloženou daň

nevykazujeme. Naopak vykázaný odložený závazek či pohledávka vstupují do výpočtu goodwillu.

2.2.3 Daňové aspekty dle nadnárodní legislativy

Jak je stanoveno ve standardu IFRS 3 - nabyvatel ocení a vykáže odloženou daň, která vzniká v důsledku nabytí aktiv a převzetí závazků v podnikové kombinaci a zároveň zaúčtuje potenciální daňové důsledky přechodných rozdílů a odpočtů nabývaného podniku či nevyužitých daňových ztrát v souladu se standardem IAS 12 – Daně ze zisku.

Daňovým aspektům fúzí se tedy věnuje standard IAS 12. Hlavním cílem je zachytit daňové dopady uskutečněných transakcí v běžném i následujícím období. Účetní jednotka musí vyčíslit náklad plynoucí s daňovou povinností k transakcím a ke skutečnostem, které souvisejí s běžným účetním obdobím. Klade velký důraz na dodržení aktuálního principu. Většina standardu IAS 12 se věnuje především odložené dani.

Až na omezené výjimky, identifikovatelná nabytá aktiva a převzaté závazky v podnikových kombinacích jsou uznány k datu akvizice v jejich reálných hodnotách. Přechodné rozdíly vznikají, když daňové základny identifikovatelných získaných aktiv a převzatých závazků nejsou ovlivněny podnikovou kombinací nebo jsou ovlivněny odlišně. Například když je účetní hodnota aktiva zvýšena na reálnou hodnotu, ale daňová základna aktiva zůstává v nákladech na pořízení jako u původního vlastníka, pak vznikají zdanitelné přechodné rozdíly, které vyústí v odloženou daň. Výslednou odloženou daň vzniklou v rámci podnikové kombinace účtujeme proti goodwillu z toho důvodu, že by odložená daň měla být zachycena stejným způsobem jako transakce, díky které vznikla (*Dvořáková, 2017*). V souladu s IFRS 3 účetní jednotka vykazuje jakékoliv výsledné odložené daňové pohledávky nebo odložené daňové závazky jako identifikovatelná aktiva nebo závazky k datu akvizice.

Standard IAS 12 požaduje, aby účetní jednotka uváděla agregované částky souvisejících přechodných rozdílů, ale nepožaduje uvádět odložené daňové závazky. Bylo by často nepraktické počítat částky nerozpoznaných odložených daňových závazků, které vznikají při investování do dceřiných podniků, poboček a přidružených podniků a podílů ve společném podnikání. Důležité však je, aby účetní jednotky podporovaly zveřejňování částek nerozpoznaných odložených daňových závazků, protože uživatelé účetní závěrky mohou považovat tyto informace za užitečné.

Standard dále požaduje, aby účetní jednotka zveřejnila povahu potenciálních daňových důsledků, které by byly výsledkem výplaty dividend akcionářům. Účetní jednotka zveřejňuje

významné rysy systémů daně ze zisku a faktory, které ovlivní částku potenciálního daňového důsledku dividend.

Mimo jiné může být také požadováno zveřejnění skutečností vztahujících se k přechodným rozdílům, které souvisejí s investicemi do dceřiných společností, přidružených podniků nebo společných podniků. V takových případech to musí obchodní společnost brát na vědomí při určování informací. Například může být požadováno, aby uvedla agregovanou částku přechodných rozdílů související s investicemi do dceřiných společností, u nichž není odložený daňový závazek vykazován. Nelze-li spočítat částky nevykázaného odloženého daňového závazku, nemohou být částky potenciálních daňových důsledků dividend, které se vztahují k těmto dceřiným společnostem prakticky zjistitelné.

3 Komparace obou přístupů

Ještě před zahájením detailní komparace obou přístupů je potřeba podívat se na oba přístupy komplexně. Česká právní úprava se vždy zabývala a zabývá technickým řešením problému při spojování obchodních společností. Prioritou je otázka, jak spojit dvě a více účetnictví a zachycení přecenění majetku, které vyplývá z obchodněprávní úpravy. Vzniká povinnost ocenění majetku, který obchodní společnost při fúzi nabyde účtovat v souladu s obchodním právem. Velkou nevýhodou je, že si obchodní společnosti mohou vybrat takovou právní podobu transakce, díky které povede v rozvaze k žádanému zobrazení majetku a závazků.

Naproti tomu pro Mezinárodní standardy účetního výkaznictví je prioritou, aby byly výsledky z podnikové kombinace srovnatelné. Při fúzi dvou na sobě nezávislých subjektů nebo v případě nákupu podílů na dceřiné společnosti provedenou podnikovou kombinací, klade IFRS důraz na ekonomickou podstatu. Ta je vždy stejná a obchodní společnosti mají povinnost poskytovat a získávat o transakcích srovnatelné informace. Bližšími rozdíly mezi danými přístupy se budeme zabývat v této kapitole.

3.1 Odlišná právní úprava

V České republice neexistuje právní předpis, který by uceleně popisoval podnikové kombinace. Samotný pojem podnikové kombinace není v české legislativě popsán. Jak již bylo výše zmíněno, orientujeme se především zákonem o přeměnách obchodních společností a družstev, ale pouze tento zákon bohužel pro zodpovězení všech otázek při přeměnách nestačí a je potřeba nahlížet do spousty dalších zákonů a předpisů. Komplexní zákon by jistě přispěl k ucelení dané problematiky a jejímu lepšímu pochopení. Naproti tomu mezinárodní účetní standardy představují výhodu, jelikož je celá problematika vymezena ve standardu IFRS 3 – Podnikové kombinace. Komplexně shrnutá problematika do jediného standardu představuje jednodušší orientaci. Významný rozdíl mezi oběma přístupy je také v tom, že podnikové kombinace nejsou řešeny jako celek. Zvláště jsou řešeny přeměny obchodních společností, koupě a prodej podniku a vklad podniku či jeho části.

V české legislativě je kladen větší důraz na definici samotných postupů. Účetní jednotky, které se rozhodnou pro fúzi obchodních společností, mají jasnou předlohu pro realizaci fúze. Naproti tomu IFRS 3 dává účetní jednotce relativně volnost při realizaci fúze a neřeší příliš technickou stránku realizace. Pro účetní jednotku toto může být nevýhodou,

jelikož nemá přesnou předlohu a sama si musí určit postup při aplikaci podnikové kombinace. Pro IFRS 3 je totiž důležitý až výsledek daný podnikovou kombinací. Zvolený postup účetní jednotky musí vést k vykázání skutečných a pravdivých informací.

Další rozdíl, který je potřeba uvést, je fakt, že dle české legislativy postupujeme dle zákona o přeměnách obchodních společností a družstev, jak ve zcela nezávislých společnostech, tak společnostech, které jsou pod společnou kontrolou. Mezinárodní standard IFRS 3 nepovažuje za podnikovou kombinaci situaci, kdy fúzí podniky pod společnou kontrolou. To znamená, že v případě, kdy fúzuje mateřská a dceřiná společnost, je důležité stanovit, zda nad společností přejímá kontrolu. Například při založení dceřiné společnosti nedochází dle IFRS k podnikové kombinaci, jelikož nepřechází kontrola. V tomto ohledu jsou mezinárodní standardy přísnější, jelikož dle české legislativy vůbec nezohledňujeme kontrolu nad přejímající obchodní společností. Před provedením fúze dle mezinárodního standardu IFRS 3 – Podnikové kombinace navíc musí být rozhodnuto, zda lze podle tohoto standardu postupovat. Při určení, zda se jedná o podnikovou kombinaci, musí obchodní společnost splnit několik podmínek. Důležité je, zda nabytá aktiva a závazky tvoří podnikatelskou činnost. Podnikatelská činnost musí mít dva základní prvky: procesy a vstupy. Pokud by bylo rozhodnuto, že se nejedná o podnikatelskou činnost, obchodní společnost by o transakci účtovala jako o pořízení aktiv. Žádné podobné podmínky v české legislativě nenajdeme.

V české legislativě můžeme marně pátrat po definici některých důležitých pojmů. Následující tabulka Tab. 3. 1 znázorňuje přehled hlavních pojmů a informací, zda je v předpisech tento pojem stanoven a vymezen.

Tab. 3.1 Hlavní rozdíly mezi pojmy dle české a nadnárodní legislativy.

Pojem	Česká legislativa	IFRS
Zanikající společnost/ Nabývaný podnik	X	X
Nástupnická společnost/ Nabyvatel	X	X
Podnik	X	X
Podniková kombinace		X
Reálná hodnota	X	X
Goodwill	X	X
Nekontrolní podíl		X

Podmíněná protihodnota		X
Předaná protihodnota		X
Kontrola		X
Podíly na vlastním kapitálu	X	X
Identifikovatelné aktivum		X
Nehmotné aktivum	X	X
Vlastníci	X	X
Vzájemná účetní jednotka		X

Zdroj: vlastní zpracování

Jak vidíme v tabulce, většina pojmů není i přes to, že je česká právní úprava velice obsáhlá, v české legislativě vymezena. Co se tedy týče obsahu legislativy, jsou mezinárodní standardy stručnější, komplexnější, avšak najdeme zde všechny podstatné informace. Struktura legislativy upravující fúze je v ČR oproti IFRS nepřehledná. Standard IFRS 3 – Podnikové kombinace předčí českou legislativu i co se struktury týče. Ze začátku upravuje nejdůležitější pojmy. Ke standardu nalezneme také Přílohy, které upravují konkrétní příklady a jejich řešení. Žádné takové příklady česká legislativa nevydává.

3.2 Účetní aspekty

Dalším významným rozdílem je také odlišnost obou přístupů v oblasti stanovení data spojení obou společností a den nabytí účinnosti fúze. Česká legislativa odlišuje tyto okamžiky na rozhodný den a den zápisu do obchodního rejstříku. Rozhodný den je den, kdy považujeme jednání z účetního hlediska zanikající obchodní společnosti za jednání nástupnické obchodní společnosti. Jedná se o den, kdy nastane účetní účinek přeměny. Den, kdy nastává právní účinek přeměny, je den zápisu do obchodního rejstříku. I v české legislativě je již zakotvena možnost, kdy se rozhodný den bude rovnat se zápisem do obchodního rejstříku a tím pádem by byly právní a účetní účinky přeměny v jeden den. Tato situace se v praxi může zdát obtížnou, jelikož dle české legislativy je potřeba stanovit rozhodný den na konkrétní datum. Zápis přeměny do obchodního rejstříku by v tomto případě musela obchodní společnost přizpůsobit rozhodnému dni. V případě využití mezinárodních standardů účetního výkaznictví se tomuto složitému stanovování vyhneme, jelikož dle IFRS je určen pouze jeden den, ke kterému se váže právní i účetní účinnost přeměny. Tento den se nazývá v podnikové kombinaci jako datum

akvizice. K datu akvizice získává nabyvatel celkovou kontrolu nad nabývaným podnikem. Hledisko mezinárodních standardů se zdá být na první pohled jednodušší, avšak rozlišení rozhodného dne a dne zápisu do obchodního rejstříku má své výhody. Z hlediska času má standard pouze jedinou podmínku. Obchodní společnost má maximálně jeden rok na to, aby podnikovou kombinaci zaúčtovala. Dle mezinárodních standardů má dále obchodní společnost možnost měnit prozatímní ocenění do konce dokončovacího období. V české legislativě pojem dokončovací období není definován.

Oceňování

Z hlediska oceňování jsou mezinárodní účetní standardy přísnější než česká legislativa. Dle české legislativy je podstatné stanovit hodnotu zanikající společnosti znalcem. V případě, kdy nemá povinnost znaleckého ocenění, postačí dokonce hodnota z účetnictví. Dle nadnárodní legislativy je podstatná hodnota, respektive cena, za kterou nabyvatel získá nabývací účetní jednotku. Mezinárodní standardy jasně specifikují pořizovací cenu, kterou uhradí za nabývaný podnik nabyvatel. Pořizovací cenu stanovíme jako součet protiplnění. V případě, kdy si zúčastněné strany neurčí protihodnoty, umožňuje standard zúčastněným stranám stanovit hodnotu podniku jako částku, kterou si nabyvatel a nabývaný podnik určí ve smlouvě. Protihodnota tedy může záviset na svobodném rozhodnutí zúčastněných stran.

Nevýhodou českého účetnictví může být situace, kdy nevznikne povinnost ocenění jmění znalcem. V tuto chvíli vychází účetní jednotka pouze z účetnictví. Historické ceny nelze považovat při oceňování za nejlepší způsob, jelikož tyto hodnoty jsou často zastaralé a od reálných hodnot se mohou výrazně lišit. Tuto situaci vnímám jako nevýhodu především z pohledu společníků či investorů, jelikož pro ty je lepší znát reálnou hodnotu jmění. Pro osoby realizující fúzi však může být nevýhodou postupování dle mezinárodních standardů, kde oceňujeme na reálnou hodnotu. Ti by zajisté vítali možnost převzetí aktiv a závazků v účetních hodnotách, jelikož proces ocenění je velmi komplikovaný.

Goodwill

Mezinárodní standardy účetního výkaznictví nepřipouští jiný způsob vykazání rozdílu při přecenění než metodu goodwillu. České účetní standardy dovolují mimo jiné také použít oceňovací rozdíl k nabytému majetku. Oceňovací rozdíl k nabytému majetku pracuje s účetními hodnotami. To by bylo v rozporu s mezinárodními standardy, a proto zde tuto možnost nenajdeme. Na první pohled by se mohlo zdát, že pokud použijeme dle české

legislativy k přecenění na reálnou hodnotu goodwill, dostaneme se ke stejnému výsledku jako při postupování dle IFRS 3. Mezinárodní standardy však připouští jedinou možnost, a to ocenění aktiv a závazků v reálných hodnotách a goodwill získáme jako rozdíl mezi cenou akvizice a hodnotou čistých aktiv. Tuto získanou hodnotu však nevykážeme v kapitálu a závazků, ale promítne se nám pouze do položky nerozdělený zisk. Jedná se o položku, kterou v rámci konsolidace vyloučíme. Pokud tedy postupujeme dle IFRS, chybí nám speciální položka na pasivní straně, která by umožnila lepší představu o provedené transakci. V tomto případě si myslím, že by bylo vhodné, kdyby byla i v mezinárodních standardech zavedena speciální položka na straně pasiv pro zobrazení hodnoty rozdílu v ocenění.

Na základě českých právních předpisů stanovíme goodwill jako rozdíl mezi hodnotou jmění a rozdílem mezi položkově přeceněnými aktivy a závazky. Dle mezinárodních standardů do výpočtu goodwillu zahrnujeme také nekontrolní podíly. Podle způsobu jejich ocenění zvolíme také způsob výpočtu goodwillu. Pokud ohodnotíme nekontrolní podíly reálnou hodnotou, vykážeme celý goodwill nabytého subjektu s tím, že navýšená částka goodwillu navýší také nekontrolní podíl na čistých aktivech nabývaného subjektu. Pokud nelze stanovit hodnotu nekontrolních podílů, oceníme je procentním podílem na VK po přecenění na reálnou hodnotu. V tomto případě vykazuje obchodní společnost goodwill pouze k nabytému podílu ve společnosti. V případě, kdy v podnikové kombinaci nefigurují nekontrolní podíly, stanovíme goodwill jako rozdíl mezi pořizovací cenou akvizice a reálnou hodnotou čistých identifikovatelných aktiv.

Dle české i nadnárodní právní úpravy zobrazíme goodwill na straně aktiv v položce nehmotný majetek. Dle české legislativy může vyjít goodwill kladně či záporně. V obou případech jej účtujeme do aktiv nástupnické obchodní společnosti, a pokud vyjde goodwill záporný, vykážeme jej na straně aktiv se záporným znaménkem. Pokud postupujeme dle mezinárodních standardů, označujeme jako goodwill pouze kladný výsledek výpočtu. Pokud nám vyjde hodnota záporná, označujeme výsledek jako výhodnou koupi a zobrazíme jej k datu akvizice jako zisk do výsledovky. V tomto případě se mi zdá jednodušší řešení dle české legislativy, kdy vykazujeme jakýkoli goodwill stále na straně aktiv.

Mezinárodní standardy chápou goodwill jako budoucí ekonomický prospěch. Česká legislativa chápe goodwill jako nehmotné aktivum. Ze samotného chápání goodwillu se odvíjí také další rozdíl mezi těmito přístupy. Dle IFRS nelze goodwill odepisovat, česká legislativa dovoluje odepisování goodwillu po dobu pěti let. Goodwill dle IFRS neodepisujeme, ale musíme jej testovat na snížení hodnoty aktiv. V případě, kdy dojde po fúzi k významným

dynamickým změnám cen na trhu, bude zajisté lepší postup dle mezinárodních standardů. Pokud by totiž došlo k významným výkyvům, dle mezinárodních standardů se goodwill změní a vykáže reálnou situaci, jelikož goodwill dle mezinárodních standardů musíme každoročně testovat na snížení hodnoty aktiv. V tomto případě, ať už je výpočet dle mezinárodních standardů obtížnější, následné přeceňování vnímám jako velkou výhodu, jelikož tak zachytíme změny cen jednotlivých aktiv. Zavedení následného testování namísto odepisování by bylo ve prospěch i v ČR.

Odložená daň

Odložená daň je dle mezinárodních standardů účetního výkaznictví zobrazena pouze v jediném standardu – IAS 12 – Daň ze zisku. V tomto standardu nalezneme veškeré potřebné informace a nechybí ani specifické případy a příklady. V ČR je problematika zobrazena v ČÚS pro podnikatele, který je doplněn o další paragrafy zobrazené ve Vyhlášce č. 500/2002 Sb. Pro management a účetní obchodních společností, auditory a investory však tento výklad nebyl dostačující a stále byla odložená daň nepochopená. Proto se začala danou problematikou zabývat Národní účetní rada, která postupně vydala několik interpretací k odložené dani. I tak se považuje odložená daň v ČR za velmi složitou. Již v předpisech zabývajících se odloženou daní vidím velké rozdíly, jelikož v mezinárodních standardech najdeme vše v jednom předpisu a není potřeba nahlížet do několika ustanovení, jak je tomu v ČR. Myslím si, že by bylo prospěšné, kdyby u nás byla odložená daň stanovená v jednom právním předpisu. Mezinárodní standardy mají navrch také v tom, že každý standard obsahuje také příklady s řešením, které jsou stejně platné jako daný standard.

Odložená daň dle mezinárodních standardů klade důraz na princip přiřazování nákladů k souvisejícím výnosům a k důslednému dodržení akruálního principu. Stejně jako je tomu v českých účetních předpisech, je standard založen na rozvahově-závazkové metodě. Požadavky v nadnárodní úpravě jsou však mnohem propracovanější a náročnější. Zabývá se také důležitostí zveřejnění informací týkající se odložené daně. Důslednější a podrobnější je taktéž metodika zjišťování odložené daně.

Při přeměnách obchodních společností ovlivňuje odloženou daň dle mezinárodních standardů více položek, než je tomu v českém účetnictví. Do odložené daně započítáváme navíc třeba podmíněné závazky, které v českém účetnictví nefigurují. Při vykazování odložené daně se projeví další rozdíl mezi českým a nadnárodním přístupem. Dle české legislativy bude v rozvaze zobrazena odložená daňová pohledávka v aktivech v položce C.II.8 - Odložená

daňová pohledávka a v pasivech na účtu A.IV.3 – Jiný výsledek hospodaření minulých let. Odložený daňový závazek bude vykázán v položce B.II.10 – Odložený daňový závazek a v položce A.IV.3 – Jiný výsledek hospodaření minulých let. V tomto se vykazování dle mezinárodních standardů liší, jelikož při postupování dle IFRS vykážeme odloženou daň v položce Dlouhodobé závazky a v položce Nerozdělený zisk. Mezinárodní standardy nemají samostatnou položku pro odloženou daň. Při postupování dle české legislativy účtujeme o odložené dani již od rozhodného dne, oproti mezinárodním účetním standardům, kde vykazujeme odloženou daň k datu akvizice.

3.3 Daňové aspekty

Rozdíl mezi účetní legislativou a přístupem IFRS je v tom, že standard IAS 12 klade obrovský důraz na důslednou aplikaci akruálního principu a principu přiřazování nákladů k souvisejícím výnosům. Daně by měly ovlivnit výsledek hospodaření nezávisle na okamžiku zdanění stanoveném daňovými předpisy, těch období, se kterými věcně souvisejí. Podnik by měl dle mezinárodních standardů účtovat daňové důsledky transakcí a ostatních událostí stejným způsobem, jakým účtuje tyto transakce a ostatní události samotné.

Mezinárodní standard IAS 12 – Daně ze zisku je však založen, stejně jako české účetní předpisy rozvahově-závazkové metodě. Při postupování dle IFRS však musíme počítat mnohem náročnějšími a propracovanějšími požadavky na zveřejňování informací, které se dotýkají této oblasti. Standard se hodně věnuje odložené dani, metodika zjišťování je náročná a propracovaná. V české legislativě by prospělo vydání obdobného předpisu, který by odloženou daň dostatečně objasnil.

3.4 Stručné zhodnocení

Mezi nejdůležitější rozdíly, které vnímám při zkoumání fúze dle českých a nadnárodních předpisů je samotné chápání obou přístupů. Pro Mezinárodní standardy účetního výkaznictví je na prvním místě obsah podnikové kombinace oproti české legislativě, která staví do popředí spíše formu přeměny. Struktura účetnictví je zde jasně daná. Tuto skutečnost může mnoho jedinců vnímat jako pozitivní, jelikož mají určitý postup procesu. Mezinárodní standardy však dávají jedinci jistou svobodu v postupech, ale výstup podnikové kombinace musí odpovídat její skutečné ekonomické podstatě. V tomto ohledu se zdá být vhodnější postup

dle IFRS, jelikož lépe dodržuje zásadu věrného a pravdivého zobrazení. Na první místo klade základní účetní zásady a principy.

Dalším velmi výrazným rozdílem jsou přímo právní předpisy, které definují oba přístupy. Mezinárodní standardy účetního výkaznictví věnují podnikovým kombinacím jeden komplexní standard – IFRS 3. Struktura tohoto předpisu je přehledná, kdy první část věnuje důležitým pojmům a postupům. Konec standardu obsahuje přílohy, kde jsou již popsány specifické případy. Při pochopení přeměn dle české legislativy nahlížíme do více než jednoho zákona, které se zároveň mnohdy nepodporují, a tak mohou vznikat rozporné názory v chápání zákona. V tomto ohledu se zdají být mezinárodní standardy jednodušší. Nevýhodou však je, že jsou vydávány pouze v angličtině a některé obchodní společnosti může odradit jazyková bariéra. Také pro postupování dle mezinárodních standardů musíme znát alespoň základní přístupy a koncepty IFRS. Standard IFRS také upravuje mnohem více základních pojmů pro pochopení problematiky, které v české legislativě vysvětleny nejsou.

Při bližším prostudování této problematiky se dále česká legislativa a Mezinárodní standardy rozcházejí především v problematice rozhodného dne. K rozhodnému dni přechází dle české legislativy na nástupnickou společnost pouze účetní aspekty přeměny. Právní aspekty přechází ke dni zápisu do obchodního rejstříku. V tomto směru, byť se na první pohled zdá, že je česká legislativa složitá, se mi zdá lepší přístup dle české legislativy. Dává obchodní společnosti na výběr, zda se rozhodný den bude lišit ode dne zápisu do OR, nebo tyto skutečnosti proběhnou současně v předem stanovený den.

Další stěžejní oblasti, kde se dané přístupy zásadně odlišují, je oceňování, goodwill, či odložená daň. Následující tabulka Tab. 3. 2 zobrazuje nejzásadnější rozdíly mezi jednotlivými přístupy.

Tab. 3. 2 Hlavní rozdíly mezi českou a nadnárodní legislativou

Oblast	Česká legislativa	IFRS
Přístup	zásadní je forma	zásadní je obsah
Legislativní rámec	problematika je zobrazena v mnoha zákonech	problematika vymezena v jednom standardu
Podniková kombinace	pojem není definován	přesně vymezený pojem
Účetní účinek přeměny	rozhodný den	datum akvizice

Právní účinek přeměny	den zápisu do OR	datum akvizice
Ocenění	v reálných nebo účetních hodnotách	pouze v reálných hodnotách
Zobrazení přecenění	goodwill nebo oceňovací rozdíl k nabytému majetku	pouze metoda goodwillu
Hodnota goodwillu	z ocenění složek majetku a jmění společnosti	výpočet na základě předané hodnoty, nekontrolních podílů, dříve držených podílů a reálných hodnot čistých aktiv
Odepisování goodwillu	možnost odepisování 60 měsíců	neodepisujeme
Testování na snížení hodnoty aktiv	ne	povinnost testování

Zdroj: vlastní zpracování

Rozdílů mezi oběma přístupy je mnoho. Některé oblasti jsou tak odlišné, že je potřeba názorná ukázka pro lepší pochopení rozdílů obou přístupů. Ukázkový příklad znázorňující rozdíly u fúze v konkrétní obchodní společnosti je popsán v kapitole č. 4.

4 Praktická aplikace fúze v konkrétní obchodní společnosti

Ve čtvrté části diplomové práce budou prakticky aplikovány teoretické poznatky z druhé a třetí kapitoly na obchodní společnosti. Z důvodu respektování obchodního tajemství jsou názvy fúzovaných obchodních společností přejmenovány na společnost Alfa, a.s. a Beta, a.s. Uvažujeme tedy, že se bude jednat o dvě akciové společnosti.

4.1 Fúze dle české legislativy

Bude se jednat o fúzi sloučením zobrazenou v Obr. 4.1 a nástupnickou společností je společnost Beta, a.s. Společnosti spadají do jednoho konsolidačního celku obchodní společnosti zabývající se energetikou.

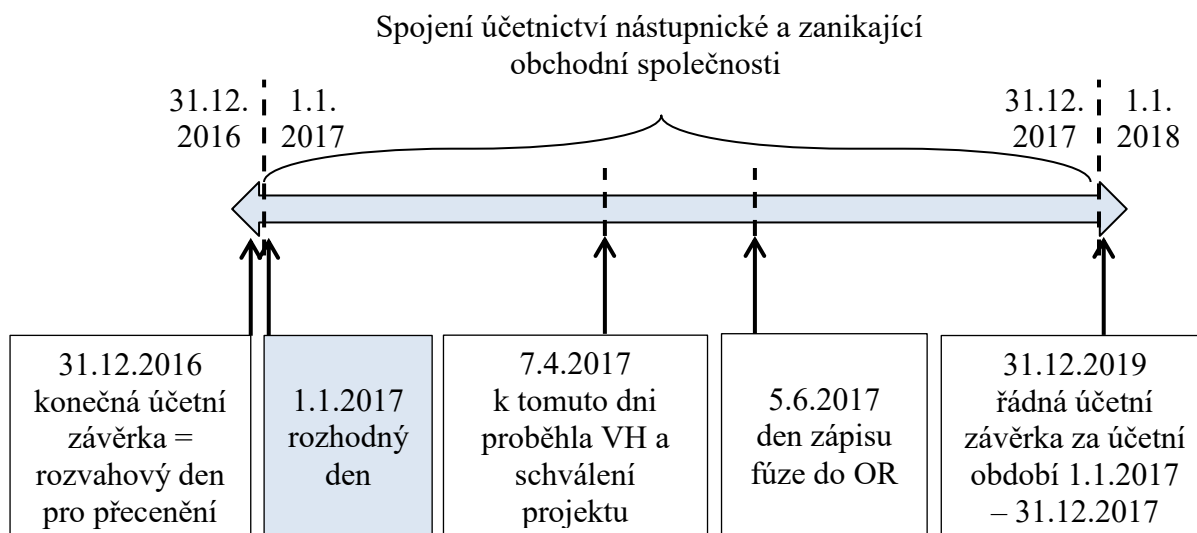
Obr. 4.1 Fúze sloučením

Zdroj: vlastní zpracování

Data jsou čerpány z účetních závěrek z roku 2016 a 2017. Rozvahový den pro přecenění je stanoven na 31.12.2016. Rozhodný den byl stanoven zpětně na 1.1.2017. Projekt byl vyhotoven a schválen ke dni 7.4.2017. Časové schéma fúze znázorňuje Obr. 4. 2.

Obr. 4.2 Časové schéma fúze společnosti Alfa, a.s. a Beta, a.s.

Zdroj: vlastní zpracování

Rozhodný den fúze tedy navazuje na rozvahový den pro ocenění jmění. Zanikající obchodní společnost je povinna přecenit majetek, jelikož se jedná o akciovou společnost a nástupnická obchodní společnost se rozhodla pro navýšení základního kapitálu ze jmění zanikající obchodní společnosti. Při přecenění majetku a závazků použijeme metodu goodwillu, ale také si nastíníme řešení při použití metody oceňovacího rozdílu.

Z výše uvedených důvodu byl přizván znalec, který ocenil celkové jmění zanikající obchodní společnosti Alfa, a.s. na 60 000 tis. Kč. Znalec se zaměřil také na přecenění jednotlivých položek:

- hodnota dlouhodobého hmotného majetku, konkrétně budov činí na základě znaleckého ocenění 20 000 tis. Kč;
- hodnota zásob činí na základě znaleckého posudku 300 tis. Kč;
- hodnota dlouhodobých pohledávek činí na základě posudku znalce 35 000 tis. Kč;
- ostatní položky znázorněny v aktivech a pasivech zanikající obchodní společnosti se shodují se znaleckým oceněním.

Tab. 4. 1 Pomocná tabulka s původními hodnotami a přeceněním v tis. Kč.

Položka	Původní hodnota	Přecenění	Položka	Částka
DHM	11582	20000	Základní kapitál	18000
DNM	33	33	Kapitálové fondy	0
DM	11614	20033	VH minulých let	0
Zásoby	412	300	VH běžného účetního období	21719
Krátkodobé pohledávky	42400	42400	Vlastní kapitál	39719
Dlouhodobé pohledávky	41288	35000	Rezervy	20971
KFM	2	2	Krátkodobé závazky	34687
Dohadné účty aktivní	59781	59781	Dohadné účty pasivní	60286
Oběžná aktiva	143883	137483	Cizí zdroje	115944
Časové rozlišení	166	166	Časové rozlišení	1
AKTIVA CELKEM	155664	157681	Pasiva celkem	155664

Zdroj: vlastní zpracování

Jelikož došlo k přecenění jednotlivých aktiv obchodní společnosti zobrazených v Tab. 4. 1, vzniká rozdíl mezi účetní hodnotou a daňovou základnou aktiv. Daňová základna

zůstává stejná, ale přecenění aktiv snižuje či zvyšuje účetní hodnotu. Tyto okolnosti vedou ke skutečnosti, kdy musíme účtovat o odložené dani.

Obchodních společností účtují o odložené dani k rozhodnému dni. Účetní jednotka tímto splní tzv. akruální princip a jiné účetní předpoklady jako zásadu opatrnosti a zásadu věrného zobrazení. Po přecenění majetku na jeho reálnou hodnotu vznikají přechodné rozdíly. I přes to, že se nejedná o časové rozdíly, ale rozdíly ze změny účetní hodnoty účtujeme o odložené dani. Vlivem přecenění opravdu dochází k rozdílu mezi hodnotou přeceněnou a původní daňovou hodnotou obchodního jmění.

V rámci **odložené daně** může vzniknout buďto odložená daňová pohledávka nebo odložený daňový závazek. Odložená daňová pohledávka vznikne, pokud je součet daňové základny vyšší než účetní hodnota, resp. reálná hodnota individuálně přeceněných aktiv. Odložená daňová pohledávka nám v budoucnosti pravděpodobně sníží daň z příjmů právnických osob. Odložený daňový závazek nám naopak v budoucnu zvýší daňovou povinnost z titulu přechodných rozdílů. Rozdíl mezi účetní hodnotou a daňovou základnou zobrazuje Tab. 4. 2.

Tab. 4. 2 Rozdíl mezi přeceněnou hodnotou a daňovou základnou v tis. Kč

Položka	RH	DZ	Rozdíl
DHM	20 000	11 582	8 418
Zásoby	300	412	-112
Dlouhodobé pohledávky	35 000	41 288	-6 288
Celkem	55 300	53 282	2 018

Zdroj: vlastní zpracování

Celkový rozdíl mezi jednotlivě přeceněnými aktivy a daňovou základnou činí 2 018 tis. Kč. Očekávaná sazba daně činí 19 %. Odloženou daň vypočítáme jako:

$$OD = (\text{účetní hodnota} - \text{daňová základna}) \times \text{očekávaná sazba daně} \quad (4.1)$$

Rozdíl mezi účetní hodnotou a daňovou základnou zobrazuje Tab. 4. 2, tedy 2 018 tis. Kč. Očekávaná sazba daně je 19 %. Po vynásobení dostaneme částku odložené daně 383 420 Kč.

Jelikož nám odložená daň vyšla kladná, jedná se o odložený daňový závazek ve výši 383 420 Kč. Odložený daňový závazek vznikne ve chvíli, kdy je suma individuálně

přeceněného majetku vyšší než hodnota v účetnictví. Po vypočtení odloženého daňového závazku je nutné vyčíslit goodwill.

Goodwill určujeme jako rozdíl mezi hodnotou obchodní společnosti nebo její části znalcem a jednotlivými složkami majetku a závazků. V případě, že je ocenění obchodní společnosti jako celku vyšší než individuální znalecké ocenění, vzniká kladný goodwill.

Před výpočtem goodwillu nejdříve stanovíme hodnotu A.II.2.3 - Oceňovací rozdíly z přecenění při přeměnách společností (418), která slouží pro zaúčtování rozdílu mezi znaleckým oceněním a VK.

$$A.II.2.3 = \text{jmění obchodní společnosti} - VK \quad (4.2)$$

Jmění zanikající obchodní společnosti stanovil znalec na 60 000 tis. Kč. Vlastní kapitál zanikající obchodní společnosti zobrazuje Tab. 4. 1. Jeho hodnota je 39 719 tis. Kč. Rozdíl mezi těmito hodnotami (oceňovací rozdíl z přecenění při přeměnách) je tedy 20 281 tis. Kč.

Nyní známe všechny hodnoty, abychom mohli dopočíst goodwill z oceňovacích rozdílů z přecenění při přeměnách.

$$Goodwill = A.II.2.3 - \sum \text{rozdílů mezi účetní hodnotou a přeceněním} \quad (4.3)$$

Hodnota A.II.2.3 – Oceňovací rozdíly z přecenění při přeměnách je 20 281 tis. Kč. Rozdíly mezi účetní hodnotou a jejím přeceněním zobrazuje Tab. 4.1. Součet rozdílů činí 2 018 tis. Kč.

$$Goodwill = 20\,281 - 2\,018 = 18\,263 \text{ tis. Kč.}$$

Jak zní v § 6/3 Vyhlášky č. 500/2002 Sb. „*goodwillem pro účely této vyhlášky kladný nebo záporný rozdíl mezi oceněním obchodního závodu nabytého převodem nebo přechodem za úplatu, vkladem nebo oceněním majetku a závazků v rámci přeměn obchodní korporace a souhrnem jeho individuálně přeceněných složek majetku sníženým o převzaté dluhy.*“. Nyní můžeme provést kontrolu výpočtu goodwillu dle této vyhlášky.

$$Goodwill = \text{ocenění obch. závodu} - (\text{individuálně přeceněný majetek} - \text{dluhy}) \quad (4.4)$$

Hodnota individuálně přeceněného majetku je 157 681 tis. Kč. Hodnota převzatých dluhů je 115 944 tis. Kč. Kontrola dle Vyhlášky č. 500/2002 Sb.:

$$\text{goodwill} = 60\,000 - (157\,681 - 115\,944) = 18\,263 \text{ tis. Kč.}$$

Pomocí této kontroly můžeme ověřit správnost výpočtů. Kladný goodwill odepisujeme od rozhodného dne do nákladů rovnoměrně po dobu 60 měsíců. V případě, že bude ocenění obchodní společnosti jako celku nižší než individuální znalecké ocenění, vzniká goodwill záporný. Záporný goodwill se oproti kladnému goodwillu odepisuje do výnosů opět rovnoměrně po dobu 60 měsíců. Odpis goodwillu je tedy $18\,263/60 = 304,383$ tis. Kč. Tabulka 4.3 znázorňuje účetní operace související se vznikem goodwillu.

Tab. 4. 3 Účetní operace při vzniku goodwillu v tis. Kč

Účetní případy	Částka	MD	D
ID - vznik goodwillu	18 263	015	418
ID - odpis goodwillu	304,383	551	075

Zdroj: vlastní zpracování

Zanikající obchodní společnost musí uvedené změny, které vznikly v důsledku přecenění znalcem zachytit v účetnictví. Jednotlivé účetní případy zanikající obchodní společnosti k rozhodnému dni znázorňuje Tab. 4. 4.

Tab. 4. 4 Účetní operace společnosti Alfa, a.s. k rozhodnému dni v tis. Kč

Účetní případy	Částka	MD	D
1. Přecenění dlouhodobého hmotného majetku	8 418 000	01x	418
2. Přecenění zásob	- 112 000	418	1xx
3. Přecenění dlouhodobých pohledávek	- 6 288 000	418	31x
4. Vznik goodwillu	18 263 000	015	418
5. Odložený daňový závazek	383 420	426	481
6. Oceňovací rozdíl z přecenění	20 281 000	418	702

Zdroj: vlastní zpracování

Uvedené účetní případy jsou promítnuty také do rozvahy zanikající obchodní společnosti. Původní hodnoty, přecenění a hodnoty pro přecenění jsou zobrazeny v Tab. 4. 5.

Tab. 4. 5 Rozvaha zanikající společnosti Alfa, a.s. k 31.12.2016 v tis. Kč

Položka	Původní hodnota	Přecenění	Hodnota po přecenění
Dlouhodobý hmotný majetek	11 582	8 418	20 000
Dlouhodobý nehmotný majetek	33		33
Dlouhodobý finanční majetek			0
Goodwill		18 646	18 646
Dlouhodobý majetek	11 615		38 679
Oběžná aktiva			0
Zásoby	412	- 112	300
Krátkodobé pohledávky	42 400		42 400
Dlouhodobé pohledávky	41 288	- 6 288	35 000
Krátkodobý finanční majetek	2		2
Dohadné účty aktivní	59 781		59 781
Oběžná aktiva	143 883		137 483
Časové rozlišení	166		166
AKTIVA CELKEM	155 664		176 328
Základní kapitál	18 000		18 000
Kapitálové fondy	0		0
Fondy ze zisku	0		0
Výsledek hospodaření minulých let	0		0
Výsledek hospodaření běžného účetního období	21 719		21 719
A.II.2.3 – Oceňovací rozdíly při přeměnách	0	20 281	20 281
Vlastní kapitál	39 719		60 000
Rezervy	20 971		20 971
Dlouhodobé závazky + OD		383	383
Krátkodobé závazky	34 687		34 687
Dohadné účty pasivní	60 286		60 286
Cizí zdroje	115 944		116 327
Časové rozlišení	1		1
PASIVA CELKEM	155 664		176 328

Zdroj: vlastní zpracování

Nyní již máme vypočteny přeceněné hodnoty zanikající obchodní společnosti Alfa, a.s. k 31.12.2016. Rozvahu nástupnické obchodní společnosti zobrazuje Tab. 4. 6.

Tab. 4. 6 Rozvaha nástupnické společnosti Beta, a.s. k 31.12.2016 v tis. Kč

Položka	Hodnota
Dlouhodobý hmotný majetek	619 666
Dlouhodobý nehmotný majetek	0
Dlouhodobý finanční majetek	0
Dlouhodobý majetek	619 666
Oběžná aktiva	
Zásoby	48 784
Krátkodobé pohledávky	4 897 474
Dlouhodobé pohledávky	3 852 660
Krátkodobý finanční majetek	952
Dohadné účty aktivní	7 125 784
Oběžná aktiva	15 925 654
Časové rozlišení	1 384
AKTIVA CELKEM	16 546 704
Základní kapitál	2 200 702
Kapitálové fondy	827
Fondy ze zisku	0
Výsledek hospodaření minulých let	1 528 580
Výsledek hospodaření běžného účetního období	0
Vlastní kapitál	3 730 109
Rezervy	34 495
Dlouhodobé závazky	
Krátkodobé závazky	7 769 343
Dohadné účty pasivní	5 012 484
Cizí zdroje	12 816 322
Časové rozlišení	273
Pasiva celkem	16 546 704

Zdroj: vlastní zpracování

Než však sloučíme položky zanikající a nástupnické obchodní společnosti, musí majitelé obchodní společnosti rozhodnout, jak bude převeden vlastní kapitál zanikající

obchodní společnosti. Tyto informace musí obsahovat komentář zahajovací rozvahy nástupnické společnosti. Komentář zahajovací rozvahy musí také obsahovat informace o zvýšení základního kapitálu nástupnické obchodní společnosti. Celý základní kapitál bude použit na zvýšení základního kapitálu. Z oceňovacího rozdílu bude použito 5 000 Kč na zvýšení základního kapitálu, zbytek bude převeden do položky Nerozdělený zisk minulých let. Ostatní složky vlastního kapitálu zanikající společnosti přebírá nástupnická společnost do stejných položek. Přehled o struktuře převodu vlastního kapitálu zanikající společnosti Alfa, a.s. je zobrazen v Tab. 4. 7.

Tab. 4. 7 Struktura převodu vlastního kapitálu zanikající společnosti do nástupnické společnosti v tis. Kč

Vlastní kapitál zanikající Alfa, a.s.	Částka	Převzetí položek do nástupnické společnosti Beta, a.s.	Částka
Základní kapitál	18 000	Zvýšení základního kapitálu	18 000
Kapitálové fondy	0	Zvýšení kapitálových fondů	0
Fondy ze zisku	0	Zvýšení fondů ze zisku	0
Nerozdělený zisk minulých let	0	Nerozdělený zisk minulých let	0
Jiný výsledek hospodaření	0	Jiný výsledek hospodaření	0
A.II.2.3 - Oceňovací rozdíly z přecenění při přeměnách obchodních korporací	20 281	Zvýšení základního kapitálu	5 000
		Nerozdělený zisk minulých let	15 281
Výsledek hospodaření běžného účetního období	21 719	Nerozdělený zisk minulých let	21 719
VK celkem	60 000	Celkem přerozděleno	60 000

Zdroj: vlastní zpracování

V tuto chvíli se blížíme k závěru a všechny úkony fúze závisí na nástupnické obchodní společnosti. Veškeré položky, které nástupnická obchodní společnost přebírá, musí být zaúčtovány. Postup je následující. Na jedné straně budeme účtovat o majetcích a závazcích souvztažně s účtem 395 – Vnitřní zúčtování. Na druhé straně bude příslušný účet, na kterém bylo o aktivech či pasivech účtováno. Zůstatek účtu 395 by měl být po zaúčtování veškerých účetních předpisů nulový. Účetní operace nástupnické obchodní společnosti Beta, a.s. zobrazuje Tab. 4. 8.

Tab. 4. 8 Účetní operace zachycující převedení majetku a závazků na nástupnickou společnost v tis. Kč

Pořadí	Účetní případy	Částka	MD	D
1.	ID - Převzetí dlouhodobého hmotného majetku	20 000	02x, 03x, 08x, 092	395
2.	ID - Převzetí dlouhodobého nehmotného majetku	18 679	015	395
3.	Příjemka - Převzetí zásob	300	11x, 12x, 19x	395
4.	ID - Převzetí krátkodobých pohledávek	42 400	31x, 35x, 378	395
5.	ID - Převzetí dlouhodobých pohledávek	35 000	3xx	395
6.	VBÚ, PPD - Převzetí krátkodobého finančního majetku	2	21x, 22x, 25x, 26x, 29x	395
7.	ID - Převzetí dohadných účtů aktivních	59 781	388	395
8.	ID - Převzetí časového rozlišení aktiv	166	381, 382, 385	395
9.	ID - Převzetí ZK	18 000	395	411
10.	ID - Převzetí VH běžného účetního období	21 719	395	431
11.	ID - Převzetí rezerv	20 971	395	459
12.	ID - Převzetí dlouhodobých závazků	383	395	47x
13.	ID - Převzetí krátkodobých závazků	34 687	395	32x, 33x, 34x, 36x, 379
14.	ID - Převzetí dohadných účtů pasivních	60 286	395	389
15.	ID - Převzetí časového rozlišení pasiv	1	395	383, 384
16.	ID - Převzetí oceňovacího rozdílu z přecenění při přeměnách obchodních korporací	20 281	395	418
17.	ID - Převod oceňovacího rozdílu z přecenění při přeměnách obchodních korporací	5 000	418	411
		15 281	418	428
18.	ID - Převod výsledku hospodaření běžného účetního období	3 400	431	428

Zdroj: vlastní zpracování

Po zaúčtování u nástupnické obchodní společnosti může dojít k sestavení zahajovací rozvahy nástupnické obchodní společnosti Beta, a.s. k datu 1.1.2017. Zahajovací rozvahu nástupnické společnosti zobrazuje Tab. 4. 9.

Tab. 4. 9 Zahajovací rozvaha nástupnické společnosti Beta, a.s.

Položka	Hodnota v tis. Kč
Dlouhodobý hmotný majetek	639 666
Dlouhodobý nehmotný majetek	33
Dlouhodobý finanční majetek	0
Goodwill	18 646
Dlouhodobý majetek	658 345
Zásoby	49 084
Krátkodobé pohledávky	4 939 874
Dlouhodobé pohledávky	3 887 661
Krátkodobý finanční majetek	954
Dohadné účty aktivní	7 185 565
Oběžná aktiva	16 063 137
Časové rozlišení aktiv	1 550
AKTIVA CELKEM	16 723 033
Základní kapitál	2 223 702
Kapitálové fondy	827
Fondy ze zisku	0
Výsledek hospodaření minulých let	1 565 579
Výsledek hospodaření běžného účetního období	21 719
Vlastní kapitál	3 790 109
Rezervy	55 466
Dlouhodobé závazky	383
Krátkodobé závazky	7 772 810
Dohadné účty pasivní	5 072 770
Cizí zdroje	12 932 649
Časové rozlišení pasiv	274
PASIVA CELKEM	16 723 033

Zdroj: vlastní zpracování

Daňové přiznání podá nástupnická společnost Beta, a.s. za obě již obě slučované společnosti nejpozději k 30.6.2018.

Dle české legislativy rozlišujeme dvě možnosti přecenění majetku a závazků při přeměnách – metodu oceňovacího rozdílu k nabytému majetku a metodu goodwillu. V příkladu byla záměrně použita metoda goodwillu pro srovnatelnost s mezinárodními standardy, které umožňují pouze metodu goodwillu. Oceňovací rozdíl k nabytému majetku nezobrazuje reálnou hodnotu jednotlivého majetku. Proto oceňovací rozdíl nenajdeme ve standardu IFRS 3 – Podnikové kombinace, protože dle mezinárodních standardů přeceňujeme na reálnou hodnotu. Účetní hodnota nepřipadá v úvahu, jelikož neodpovídá reálnému zobrazení a tím úplně nedodrží účetní zásady.

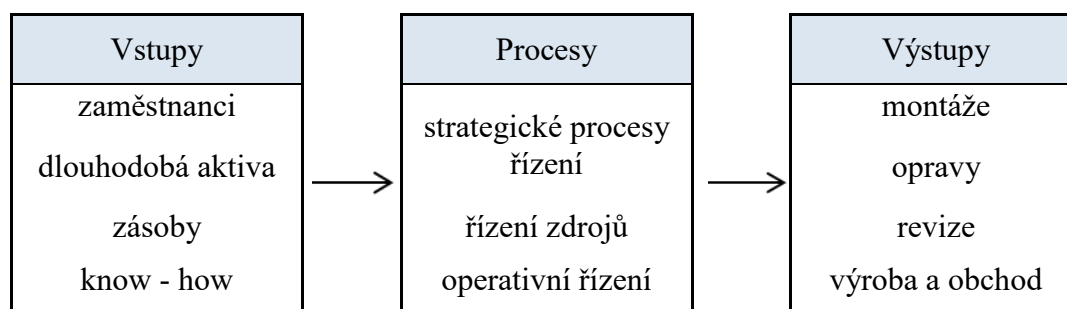
4.2 Fúze dle mezinárodních standardů

V druhé části čtvrté kapitoly bude provedena fúze, nabyvatelem je společnost Beta, a.s. a nabývanou účetní jednotkou společnost Alfa, a.s. Společnosti spadají do jednoho konsolidačního celku obchodní společnosti zabývající se energetikou. Postup bude proveden v souladu s mezinárodními standardy účetního výkaznictví.

Před provedením fúze dle mezinárodního standardu IFRS 3 – Podnikové kombinace musí být rozhodnuto, zda lze podle tohoto standardu postupovat. Při určení, zda se jedná o podnikovou kombinaci, musí obchodní společnost splnit několik podmínek. Důležité je, zda nabytá aktiva a závazky tvoří podnikatelskou činnost. Podnikatelská činnost musí mít dva základní prvky: procesy a vstupy. Ty mají za následek také výstupy. Vstupy jsou ekonomické zdroje, na které aplikujeme jeden nebo více procesů a může vzniknout výstup. Proces je určitý systém nebo pravidlo, do kterého je zapojen vstup či skupina vstupů a díky realizace procesu vytváříme výstupy. Výstupem je kombinace vstupů a procesů vedoucí k ekonomickým užitkům pro vlastníky obchodní společnosti. Pokud by bylo rozhodnuto, že se nejedná o podnikatelskou činnost, obchodní společnost by o transakci účtovala jako o pořízení aktiv.

V našem případě je podmínka vstupů a procesů splněna, jelikož se jedná o prosperující obchodní společnost. Společnost také vytváří výstupy. Příklady vstupů, procesů a výstupů nabývané účetní jednotky zobrazuje Obr. 4. 3.

Obr. 4. 3 Podnikatelská činnost ve společnosti Alfa, a.s.

Zdroj: vlastní zpracování

Základní podmínka pro použití standardu IFRS 3 – Podnikové kombinace byla splněna a může být provedena podniková kombinace dle tohoto standardu. Standard dovoluje pouze metodu koupě, která je složena ze 4 základních kroků – identifikací nabyvatele, určení data akvizice, ocenění a vykazání identifikovatelných aktiv, závazků, nekontrolních podílů

a ocenění a vykázání goodwillu, popřípadě výhodné koupě. Pro dodržení požadavků standardu IFRS 3 tento postup rozšíříme o stanovení ceny akvizice a konsolidaci.

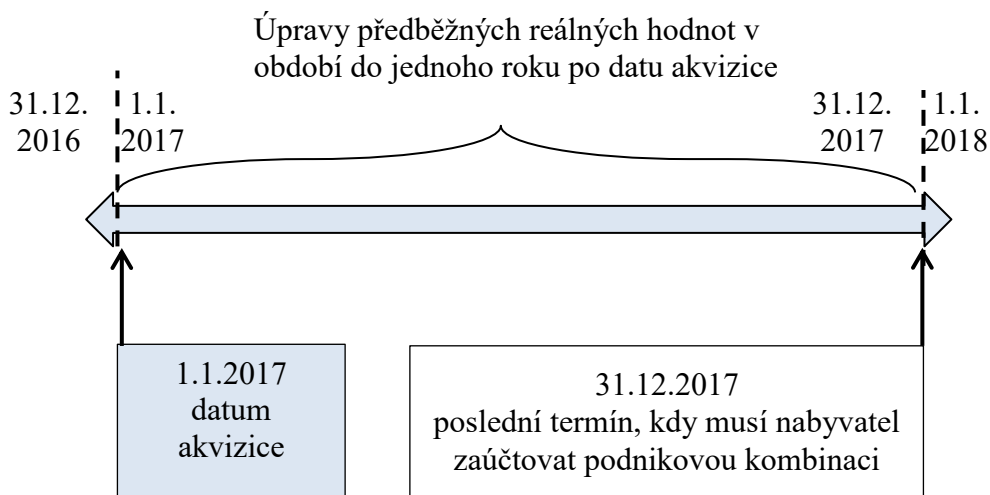
➤ Identifikace (určení) nabyvatele

Nabyvatelem je subjekt, který získává kontrolu nad nabývanou účetní jednotkou. Označován je také jako ovládající osoba, investor, mateřská společnost (pokud se jedná o nákup rozhodujícího podílu na dceřiné společnosti) nebo nástupce (při fúzi společností). V našem případě je určen jako nabyvatel (neboli nástupce) společnost Beta, a.s.

➤ Datum akvizice (podnikové kombinace)

Datum akvizice je rozhodné datum, kdy nabyvatel nad nabývanou účetní jednotkou získává kontrolu. V tomto okamžiku nabyvatel uznává závazek za nabývanou účetní jednotku zaplatit a může uplatnit svá kontrolní a rozhodovací práva. Pro srovnatelnost s českou legislativou předpokládáme datum akvizice k 1.1.2017. Časové schéma podnikové kombinace zobrazuje Obr. 4. 4.

Obr. 4. 4 Časové schéma fúze dle mezinárodních standardů účetního výkaznictví

Zdroj: vlastní zpracování

➤ Stanovení ceny akvizice (zaplacená protihodnota)

Cena akvizice, tedy hodnota, kterou zaplatí společnost Beta, a.s. za nabývanou účetní jednotku byla nyní určena na 60 000 tis. Kč. Obchodní společnosti se zároveň dohodly, že cena

nebude zaplacená ihned, ale bude se jednat o dlouhodobý závazek, který bude splacen během 10 let.

➤ **Vykázání a ocenění nabytých aktiv, převzatých závazků a případného nekontrolního podílu v nabývaném podniku**

Při podnikové kombinaci musíme veškerá identifikovatelná aktiva a závazky k datu akvizice ocenit na jejich reálné hodnoty. Ocenění na reálnou hodnotu bylo provedeno k datu 1.1.2017. Reálné hodnoty plní také funkci pořizovací ceny pro společnost Beta, a.s. V našem případě byly jednotlivé položky oceněny jako:

- reálná hodnota dlouhodobého hmotného majetku, konkrétně budov činí 20 000 tis. Kč;
- reálná hodnota zásob je 300 tis. Kč;
- reálná hodnota dlouhodobých pohledávek činí 35 000 tis. Kč.

Reálná hodnota ostatních položek znázorněných v aktivech a pasivech zanikající obchodní společnosti se shoduje s účetní hodnotou. IFRS 3 dává vodítko obchodním společnostem, jak určit reálnou hodnotu jednotlivých položek ve Výkazu o finanční pozici. Ve většině případů používáme buď tržní hodnotu, nebo znalecké ocenění. Jednotlivé změny přehledně upravuje Tab. 4. 10.

Tab. 4. 10 Výkaz o finanční pozici společností Alfa, a.s. a Beta, a.s. k 1.1.2017 v tis. Kč

Položka	Beta, a.s.	Alfa, a.s.	
	ÚH	ÚH	Reálná hodnota
Pozemky, budovy a zařízení	128	11 582	20 000
Investice	60 000	0	0
Nehmotná aktiva	0	32	32
Finanční aktiva	619 538	0	0
Biologická aktiva	0	0	0
Dlouhodobý majetek	679 666	11 615	20 032
Zásoby	48 784	412	300
Obchodní a jiné pohledávky	15 875 918	143 470	137 181
Peněžní prostředky a peněžní ekvivalenty	952	2	2
Časové rozlišení a ostatní krátkodobý majetek	1 385	166	166
Krátkodobý majetek	15 927 039	144 050	137 650
AKTIVA CELKEM	16 606 704	155 664	157 682

Kmenové akcie v nominální hodnotě	2 200 702	18 000	18 000
Emisní ážio	0	0	0
Nerozdělený zisk	1 529 407	21 719	23 354
Ostatní změny ve vlastním kapitálu	0	0	0
Kapitál	3 730 109	39 719	41 354
Rezervy	34 495	20 971	20 971
Obchodní a jiné závazky	12 701 938	94 973	94 973
Časové rozlišení a ostatní krátkodobý majetek	273	1	1
Dlouhodobé závazky (včetně odloženého daňového závazku)	139 889	0	383
Závazky	12 816 596	115 945	116 328
ZÁVAZKY A KAPITÁL CELKEM	16 606 704	155 664	157 682

Zdroj: vlastní zpracování

➤ Vykázání a ocenění goodwillu nebo přínosu z výhodné koupě

Dalším krokem je stanovení goodwillu či přínosu z výhodné koupě. Jelikož společnost Beta, a.s. zakoupila 100 % akcií, nebude nám do výpočtu goodwillu vstupovat žádný nekontrolní podíl. Nejprve však musíme vypočítat odloženou daň, která je vyčíslena v Tab. 4. 11.

Tab. 4. 11 Odložená daň v tis. Kč

Položka	ÚH = RH	DH	ROZDÍL	Odložená daň
DHM	20 000	11 582	8 418	1 599
Zásoby	300	412	-112	-21
Dlouhodobé pohledávky	35 000	41 288	-6 288	-1 195
Celkem	55 300	53 282	2 018	383

Zdroj: vlastní zpracování

Jelikož nám do výpočtu nespádá nekontrolní podíl, použijeme pro výpočet goodwillu vzorec (2. 1).

Pro výpočet goodwillu musíme tedy stanovit reálnou hodnotu aktiv k datu akvizice. Hodnota čistých aktiv je zobrazena v Tab. 4. 12.

Tab. 4. 12 Stanovení hodnoty čistých aktiv k datu akvizice v tis. Kč

Položka	Reálná hodnota
Pozemky, budovy a zařízení	20 000
Nehmotná aktiva	32
Dlouhodobý majetek	20 032
Zásoby	300
Obchodní a jiné pohledávky	137 181
Peněžní prostředky a peněžní ekvivalenty	2
Časové rozlišení a ostatní krátkodobý majetek	166
Krátkodobý majetek	137 650
Aktiva	157 682
Rezervy	20 971
Obchodní a jiné závazky	94 973
Časové rozlišení a ostatní krátkodobý majetek	1
Dlouhodobé závazky (včetně odloženého DZ)	383
Závazky	116 328
Čistá aktiva (aktiva - závazky)	41 354

Zdroj: vlastní zpracování

Nyní můžeme vypočítat goodwill. Z Tab. 4.12 máme vypočítanou hodnotu čistého aktiva a cena akvizice byla stanovena na 60 000 tis. Kč.

$$\text{Goodwill} = 60\,000 - 41\,354 = 18\,646 \text{ tis. Kč}$$

Hodnota vyšla kladná a to znamená, že společnost Beta, a.s. zaplatila za společnost vyšší částku, než je její hodnota. Očekává, že tato podniková kombinace povede k budoucím ziskům. Dle mezinárodních standardů budeme vzniklý goodwill testovat na snížení hodnoty minimálně jednou ročně.

➤ Konsolidace

V posledním kroku je potřeba provést konsolidaci výkazů o finanční pozici. Konsolidace je upravena ve standardu IFRS 10 - Konsolidovaná účetní závěrka. Položku nerozděleného zisku a kmenových akcií musíme z konsolidovaného výkazu vyloučit k datu akvizice, jelikož vlastní kapitál nabývaného podniku byl nakoupen nabyvatelem. Pokud by společnost Beta, a.s. vlastnila menší podíl než 100 %, museli bychom vykázat také podíl ostatních nekontrolních podílů vlastníků na vlastním kapitálu jako samostatnou položku

konsolidovaného vlastního kapitálu. Výše kmenových akcií zobrazuje Tab. 4.10 a jejich hodnota je 18 000 tis. Kč. Výši nerozděleného zisku získáme následujícím výpočtem:

$$\text{Nerozdělený zisk} = \text{NZML} + \text{rozdíl z ocenění} - \text{ODZ} \quad (4.5)$$

Kde

NZML je nerozdělený zisk minulých let

ODZ je odložený daňový závazek

Nerozdělený zisk minulých let zobrazuje Tab. 4. 10 a činí 21 719 tis. Kč. Rozdíl z ocenění a vypočtený odložený daňový závazek zobrazuje Tab. 4.11. Hodnota rozdílu z ocenění je 2 018 tis. Kč. Hodnota odloženého daňového závazku je 383,42 tis. Kč.

$$\text{Nerozdělený zisk} = 21\,719 + 2\,018 - 383,42 = 23\,353,58 \text{ tis. Kč.}$$

Nyní můžeme provést konsolidaci výkazů o finanční pozici. Konsolidace dle mezinárodních standardů zobrazuje Tab. 4. 13.

Tab. 4. 13 Konsolidovaný výkaz o finanční pozici v tis. Kč.

Položka	Beta, a.s.	Alfa, a.s.	Úpravy	Konsolidace
	Účetní hodnota	Reálná hodnota		
Pozemky, budovy a zařízení	128	20 000		20 128
Investice	60 000	0	-60 000	0
Nehmotná aktiva	0	32	18 646	18 678
Finanční aktiva	619 538	0		619 538
Biologická aktiva	0	0		0
Dlouhodobý majetek	679 666	20 032		658 344
Zásoby	48 784	300		49 084
Obchodní a jiné pohledávky	15 875 918	137 181		16 013 100
Peněžní prostředky a peněžní ekvivalenty	952	2		954
Časové rozlišení a ostatní krátkodobý majetek	1 385	166		1 551
Krátkodobý majetek	15 927 039	137 650		16 064 688
AKTIVA CELKEM	16 606 704	157 682		16 723 032

Kmenové akcie v nominální hodnotě	2 200 702	18 000	-18 000	2 200 702
Emisní ážio	0	0		0
Nerozdělený zisk	1 529 407	23 354	-23 354	1 529 407
Ostatní změny ve vlastním kapitálu	0	0		0
Kapitál	3 730 109	41 354		3 730 109
Rezervy	34 495	20 971		55 466
Obchodní a jiné závazky	12 701 938	94 973		12 796 911
Časové rozlišení a ostatní krátkodobý majetek	273	1		274
Dlouhodobé závazky (včetně odloženého DZ)	139 889	383		140 272
Závazky	12 876 596	116 328		12 992 924
ZÁVAZKY A KAPITÁL CELKEM	16 606 704	157 682		16 723 032

Zdroj: vlastní zpracování

V konsolidovaném výkazu o finanční pozici můžeme vidět, že došlo k eliminaci veškerých složek kapitálu nabývané obchodní společností Alfa, a.s. V oblasti aktiv došlo k odečtení výše investice a zároveň k zaúčtování goodwillu do nehmotných aktiv. V oblasti pasiv došlo k odečtení kmenových akcií a k odečtení nerozděleného zisku. Úpravy prováděné na straně aktiv a pasiv byly ve stejné výši.

Dle standardu IFRS 3 – Podnikové kombinace musíme testovat na konci roku goodwill na snížení hodnoty aktiva.

4.3 Doporučení a vyhodnocení

Ať budeme postupovat dle české nebo nadnárodní legislativy, jsou přeměny obchodních společností velmi složitým procesem, kdy je potřeba mít hluboké znalosti o dané problematice. Mezi účetními, auditory a znalci je potřeba úzká spolupráce a vzájemná informovanost. Při podcenění přeměny, slabé analýze a nedostatečné přípravě by mohla mít fúze obchodních společností fatální následky, které by potažmo mohly být důvodem zániku obchodní společnosti.

V případě, kdy postupuje obchodní společnost podle české legislativy, by měli znát realizátoři fúze mnoho zákonů. Pro pochopení problematiky totiž nestačí nahlížet pouze do zákona o přeměnách obchodních společností a družstev, ale do spousty dalších zákonů. Mezi problematické oblasti patří stanovení rozhodného dne. Nejjednodušší je stanovení rozhodného dne zpětně na 1.1., tím se výrazně ulehčí administrativní celého procesu. Další stěžejní oblastí je

ocenění zanikající společnosti. V případě, že při fúzi dochází k navýšení základního kapitálu, musíme dle české legislativy ocenit jmění znalcem. Často však bývá doporučováno provést ocenění jmění zanikající obchodní společnosti při každé fúzi, jelikož jednotlivé složky zanikajících obchodních společností přechází do majetku a závazků nástupnické obchodní společnosti a tím ovlivní jejich strukturu a obsah. Při ocenění majetku dochází navíc k ochraně věřitelů a akcionářů. Pokud se rozhodneme, nebo jsme povinni nechat jmění obchodní společnosti ocenit znalcem, musí být určeno, zda necháme ocenit společnost jako celek, nebo dojde k individuálnímu přecenění jednotlivých položek majetku a závazků. Dalším důležitým bodem je účtování o odložené dani i v případě, kdy obchodní společnost nemá povinnost auditu, a to z toho důvodu, kdy při přecenění jmění mohou vzniknout markantní rozdíly mezi daňovými základnami a účetními hodnotami. Při jejím nevymezení by mohlo účetnictví přivést některé uživatele v omyl. Její dodatečné dopočtení může v některých případech vyvolat až drastický zásah do ceny prodávané obchodní společnosti. Proto je doporučováno odloženou daň promítnout do účetnictví, aby nedocházelo k nemilým překvapením.

Při postupování dle Mezinárodních standardů účetního výkaznictví máme výhodu v tom, že veškeré důležité události vymezuje pouze jeden standard – IFRS 3. Pro mezinárodní standardy je důležitá cena akvizice, která může být splacena různými způsoby i v budoucnosti, například pevnou částkou, procentem nebo v závislosti na výkonnosti obchodní společnosti. Pro postupování dle mezinárodních standardů musíme určit cenu k datu akvizice, a tak musíme mnohdy cenu diskontovat na současnou hodnotu. Při podnikové kombinaci musíme dále veškerá identifikovatelná aktiva a závazky k datu akvizice ocenit na jejich reálné hodnoty. Oceňování na reálné hodnoty není jednoduchý proces, který může obchodní společnost odradit od postupování dle mezinárodních standardů. Vykazování odložené daně dle Mezinárodních standardů účetního vykazování není dostatečně transparentní. Tento problém můžeme snadno vyřešit, pokud zavedeme při jejím vykazování speciální položku. Pozor je třeba věnovat také při zobrazení rozdílu z přecenění při podnikové kombinaci, kdy nám chybí speciální položka pro rozdíl z přecenění.

I přes náročnost při postupování dle české legislativy mohou mít obchodní společnosti obavy z účtování dle IFRS. Nevýhodou je zajisté také jazyková bariéra, jelikož jsou Mezinárodní standardy účetního výkaznictví vydávány pouze v angličtině. Mnoho společností také nespadá do povinnosti účtovat dle IFRS, a tak chybí jistá předloha při postupování dle těchto standardů ostatním společnostem.

5 Závěr

Fúze obchodních společností řadíme mezi tzv. vyšší účetnictví. Jelikož však dochází ke stále se zvyšujícímu počtu fúzujících obchodních společností, nabývají znalosti této problematiky na významu. Primárním úkolem Evropské unie je harmonizace a tyto harmonizační procesy vstupují také do oblasti účetnictví. V České republice existuje určité spektrum obchodních společností, které jsou povinny řídit se Mezinárodními standardy účetního výkaznictví. Tato práce tedy byla zaměřena na problematiku obou přístupů, jak fúzování dle české legislativy, tak fúzování podle nadnárodní legislativy.

Cílem diplomové práce byla komparace fúze obchodních společností dle české legislativy a Mezinárodních standardů účetního výkaznictví, zjištění a vymezení stěžejních oblastí týkající se obou přístupů a tyto teoretické poznatky prakticky aplikovat na fúzované obchodní společnosti.

Oba přístupy vycházejí z podobného základu, ale zahrnují mnoho odlišností, které mají za následek rozdílné výstupy celého procesu fúze. Základními stěžejními oblastmi jsou například stanovení okamžiku účinnosti spojení obchodních společností, stanovení hodnoty transakce či problematika goodwillu.

Mezinárodní standardy přistupují k problematice komplexně a na prvním místě je obsah podnikové kombinace. Česká legislativa staví do popředí spíše formu přeměny a neupravuje ani základní pojem podnikové kombinace. Podnikové kombinace však nejsou řešeny jako celek, ale jednotlivé typy jako koupě, prodej či vklad podniku řeší standard IFRS 3 – Podnikové kombinace zvlášť. Tento standard s sebou přináší také další významnou odlišnost od české legislativy, jelikož transakce pod společnou kontrolou nejsou podle IFRS 3 považovány za podnikovou kombinaci. Česká legislativa vůbec neřeší společnou kontrolu a fúzující společnosti pod společnou kontrolou podléhají stejnému postupu jako společnosti, které jsou na sobě nezávislé. V praxi však nejčastěji fúzují právě obchodní společnosti, které jsou kapitálově propojeny.

Okamžik, k němuž spojujeme obchodní společnosti, se v obou případech také liší. Pojetí problematiky dle Mezinárodních standardů účetního výkaznictví je jednodušší, jelikož slučuje právní i účetní účinnost přeměny do jednoho dne, kterým je datum akvizice. Dle české legislativy však rozlišujeme právní a účetní účinnost přeměny, kdy k rozhodnému dni přechází zanikající obchodní na nástupnickou pouze účetně. Právně pak přechází obchodní společnost k datu zápisu do OR.

Dle české legislativy je zásadní stanovení hodnoty jmění obchodní společnosti z posudku znalce. Dle nadnárodní legislativy je však důležité určení ceny akvizice. Závisí na dohodě nabývaného podniku a nabyvatele, jak vysoká bude částka, za kterou nabývaný podnik nabyvatele získá.

Mezinárodní standardy účetního výkaznictví nepřipouští převzetí položek aktiv a závazků společnosti v účetních hodnotách. Česká legislativa umožňuje převzít aktiva a závazky společnosti v účetních hodnotách, pokud vznikne rozdíl mezi účetní hodnotou jednotlivých položek a hodnotou jmění, vzniká oceňovací rozdíl k nabytému majetku. V případě, kdy vznikne rozdíl mezi individuálně přeceněnými položkami, jedná se o goodwill. Dle mezinárodních standardů používáme pouze metodu goodwillu. Česká legislativa tak dává účetní jednotce volbu dvou možností a v případě volby převzetí jednotlivých položek v jejich účetních hodnotách také administrativní ulehčení. Historické hodnoty však představují nevýhodu v tom, že můžou být velmi odlišné od reálných hodnot. Uznání pouze jedné možnosti převzetí položek představuje také výhodu ve srovnatelnosti výkazů o finanční pozici podniků, které prošly podnikovou kombinací.

Transparentnější je však dohledání goodwillu dle české legislativy v případě jeho zaúčtování, jelikož jej vždy účtujeme na stranu aktiv. Dle nadnárodní legislativy účtujeme záporný goodwill jako zisk do výkazu zisku a ztrát. Tato částka, kterou označujeme jako výhodná koupě je ve výkazech těžko dohledatelná.

Ať budeme postupovat dle Mezinárodních standardů účetního výkaznictví, či dle české legislativy, měli bychom si dopředu stanovit, jak bude celý proces probíhat. Oba přístupy totiž představují jistá úskalí, avšak u obou lze najít výrazná pozitiva. Z analýzy obou postupů se však zdá být úprava dle IFRS jasnější, komplexnější a systematictější. Největší pozitivum při postupování dle nadnárodní legislativy je však srovnatelnost s ostatními obchodními společnostmi v Evropské unii.

Seznam použité literatury

Odborná literatura

- [1] BEJČEK, Josef. Soutěžní politika a fúze v evropském kontextu. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010. 366 s. ISBN 978-80-210-5067-9.
- [2] DVOŘÁKOVÁ, Dana. Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS. 5. Vyd. Brno: BizBooks, 2017. 368 s. ISBN 978-80-265-0692-8.
- [3] DVOŘÁKOVÁ, D. Základy účetnictví. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 296 s. ISBN 978-80-7552-892-6.
- [4] FICBAUER, Jiří a David FICBAUER. Mezinárodní účetní standardy a daňové systémy. 5. vyd. Ostrava: KEY Publishing, 2012. 175 s. ISBN 978-80-7418-143-6.
- [5] HÝBLOVÁ, E., KŘÍŽOVÁ, Z., a J. SEDLÁČEK. Fair value in company transformations. In Hradec Economic Days 2013, Peer Reviewed Conference Proceedings, Part III. Hradec Králové: University of Hradec Králové, 2013. s. 107-112. ISBN 978-80-7435-251-5.
- [6] CHALUPA I., REITERMAN, D. a V. HOLÝ, Obchodní korporace. Přeměny a obchodní rejstřík. Základy soukromého práva VI. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2016. 176 s. ISBN 978-80-7400-605-0.
- [7] JOSKOVÁ, Lucie; ŠAFRÁNEK, Jan; ČOUKOVÁ, Pěva; PODŠKUBKA, Tomáš. Fúze - právo, účetnictví a daně: praktická příručka pro realizaci vnitrostátních fúzí společností s ručením omezeným a akciových společností. 1. vyd. Praha: Linde, 2012, 151 s. ISBN: 978-80-7201-885-7.
- [8] MACKENZIE, Bruce. Interpretation and Application of International Financial Reporting Standards. Hoboken: John Wiley & Sons, 2014. 1055 p. ISBN 978-1-118-73409-4.
- [9] MAŘÍK, Miloš. Metody oceňování podniku pro pokročilé: hlubší pohled na vybrané problémy. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2018. 548 s. ISBN 978-80-87865-42-2.
- [10] SALACHOVÁ, B., VÍTEK, B., GLÁSEROVÁ, J., OTAVOVÁ M. Obchodní korporace a jejich přeměny – Právní, účetní a daňové aspekty.. 1. vyd. Praha: KEY Publishing, 2014. 148 s. ISBN 978-80-7418-220-4.
- [11] SEDLÁČEK, Jaroslav. Účetnictví přeměn obchodních korporací. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. 219 s. ISBN 978-80-7380-508-1.

- [12] SEDLÁČEK, J., HÝBLOVÁ, E., KONEČNÝ, A., KŘÍŽOVÁ, Z. a P. VALOUCH. Proces fúzí obchodních společností v právních, účetních a daňových souvislostech. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013. 185 s. ISBN 978-80-210-6488-1.
- [13] SKÁLOVÁ, Jana a Pěva ČOUKOVÁ. Účetní a daňové dopady transakcí v kapitálové společnosti. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009. 436 s. ISBN 978-80-7357-485-7.
- [14] SKÁLOVÁ, Jana. Účetní a daňové souvislosti přeměn obchodních společností. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 248 s. 978-80-7478-700-3.
- [15] ŠEBESTÍKOVÁ, Viola. Odložená daň a fúze. In: MEJZLÍK, Ladislav (ed.). Regulační prostředí pro akvizice a fúze. Praha:Oeconomica, 2011, s. 56-64. ISBN 978-80-245-1831-2.
- [16] VOMÁČKOVÁ H. Účetnictví akvizicí, fúzí a jiných vlastnických transakcí (vyšší účetnictví). 4. vyd. Praha: Bova Polygon, 2009. 560 s. ISBN 978-80-7273-157-2.

Periodika

- [17] CARDOVÁ, Zdenka. Metoda odložené daně. *Daně a účetnictví bez chyb, pokut a penále: měsíčník pro účetní, auditory, daňové odborníky a mzdové účetní*. Praha: Poradce podnikatele, 2014. Roč. 15, č. 1, s. 80. ISSN:1214-522X
- [18] DVOŘÁKOVÁ, Dana. Mezinárodní standardy účetního výkaznictví IFRS a jejich aplikace v zemědělství (úvod). *Ucetnikavarna.cz* [online]. 2012. [cit. 2019–04–15]. Dostupné z: < <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d38596v48550mezinarodni-standardy-ucetniho-vykaznictvi-ifrs-a-jejich-aplikace-v/> >
- [19] FUCHSOVÁ, Kamila. Mezinárodní účetní standardy dávají přednost podstatě před formou. *Ihned.cz* [online]. 2013 [cit. 2019–04–15]. Dostupné z: <<http://ihned.cz/c1-61297100-mezinarodniucetni-standardy-davaji-prednost-podstate-pred-formou>>.
- [20] PELÁK, Jiří. Koncepční změny v účetnictví podnikových kombinací. *Český finanční a účetní časopis*. 2008, č. 2, s. 62-72. ISSN: 1802-2200.
- [21] PĚSNA, Lukáš. Novela zákona o přeměnách obchodních společností a družstev účinná od 1. ledna 2012. *Účetnictví v praxi* [online]. 2012, č. 3. [cit. 2019–04–15]. ISSN 2533-4484. Dostupné z: <https://www.dauc.cz/dokument/?modul=li&cislo=40101>
- [22] SKÁLOVÁ, Jana. Vlastní kapitál v procesu přeměny společnosti a jeho účetní zobrazení. *Český finanční a účetní časopis* [online]. 2012, č. 1, s. 12. [cit. 2019–04–15]. ISSN: 1802-2200.

- [23] SKÁLOVÁ, Jana. Odložená daň při přeměnách. *Český finanční a účetní časopis*. 2012, č. 3, s. 28-41. ISSN: 1802-2200.
- [24] VÁCHA, Petr. Teoretický rámec odložené daně. *Auditor* [online]. 2012, č. 4, s. 8-11 [cit. 2019-04-15]. ISSN 1210-9096. Dostupné z: <https://www.kacr.cz/file/3029/casopis-auditor-c-4-2012.pdf>

Legislativa

- [25] České účetní standardy [online]. [cit. 2019-04-15]. Dostupné na: <http://www.mfcr.cz>.
- [26] Iasplus.com – IFRS 3 – Business combinations. [online]. [cit. 2019-04-15]. Dostupné na: <http://www.iasplus.com/en/standards/ifrs/ifrs3#link2>.
- [27] Iasplus.com – IAS 12 – Income Taxes . [online]. [cit. 2019-04-15]. Dostupné také z: <https://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias12>.
- [28] Iasplus.com – IFRS 10– Consolidated Financial Statements . [online]. [cit. 2019-04-15]. Dostupné také z: <https://www.iasplus.com/en/standards/ifrs/ifrs10>.
- [29] Zákon č. 125 ze dne 16. dubna 2008 o přeměnách obchodních společností a družstev. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 40, s. 1570-1648. Dostupný také z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=125/2008%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy. ISSN 1211-1244.
- [30] Vyhláška č. 500 ze dne 5. prosince 2002, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, částka 174, s. 9690-9721. Dostupný také z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=500/2002%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy. ISSN 1211-1244.
- [31] Zákon č. 586 ze dne 16. prosince 1992 o daních z příjmů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117, s. 3473-3491. Dostupný také z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=586/1992&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy. ISSN 1211-1244.

- [32] Zákon č. 563 ze dne 31. prosince 1991 o účetnictví. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 107, s. 2802-2809. Dostupný také z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=563/1991%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy. ISSN 1211-1244.
- [33] NAŘÍZENÍ KOMISE (ES) č. 495/2009 ze dne 3. června 2009, Úřední věstník Evropské unie. Dostupný také z: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:149:0022:0059:CS:PDF>.

Internetové zdroje

- [34] DELOITTE, IFRS do kapsy: 2015 [online]. Česká republika: 2015, [cit. 2019–04–15] s. 162. Dostupné také z: https://www.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cz/Documents/audit/IFRS_do_kapsy_2015.pdf
- [35] Národní účetní rada:2019 [online]. 2019, [cit. 2019–04–15]. Dostupné také z: <http://nur.cz/?s=odlo%C5%BEen%C3%A1>
- [36] Profitas.cz – Mezinárodní standardy účetního výkaznictví IFRS. [online]. 2018, [cit. 2019–04–15]. Dostupné také z: <http://www.profitas.cz/poradna/prakticke-rady-a-zkusenosti/mezinarodni-standardy-ucetniho-vykaznictvi-ifrs>>.

Seznam zkratek

ČR	Česká republika
D	Dal
DZ	daňový závazek
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
IAS	Mezinárodní účetní standardy
IASB	Rada pro tvorbu mezinárodních účetních standardů
IASC	Výbor pro tvorbu mezinárodních účetních standardů
IFRS	Mezinárodní standardy účetního výkaznictví
MD	Má dát
NOZ	Nový občanský zákoník
OR	Obchodní rejstřík
PC	Pořizovací cena
PO	Právnícká osoba
RH	Reálná hodnota
ÚH	Účetní hodnota
ÚZ	Účetní závěrka
VK	Vlastní kapitál
ZDP	Zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 26. 4. 2019

Bc. Monika Moudrá

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Účtový rozvrh